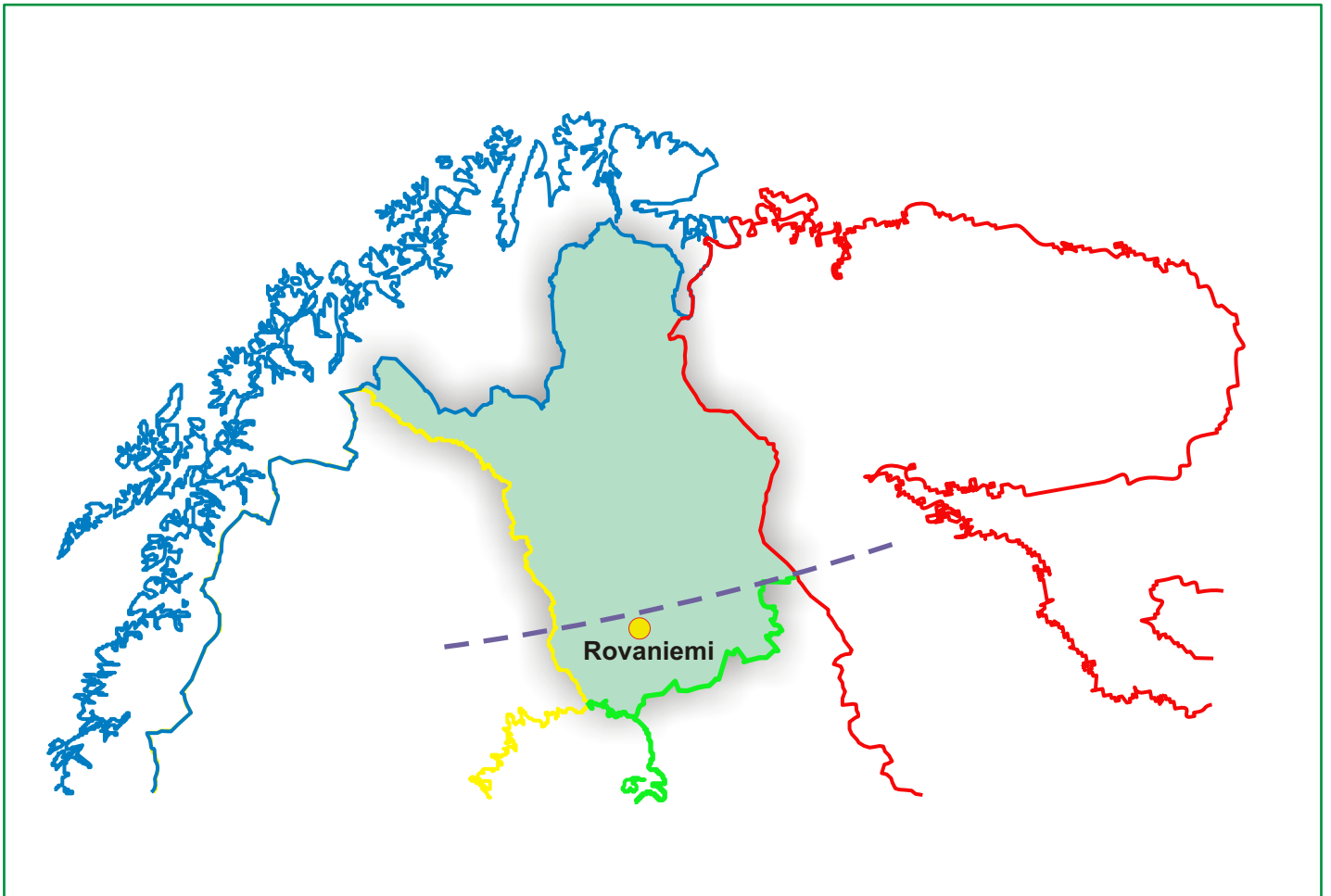

LAPIN
YMPÄRISTÖKESKUS

LAPIN YMPÄRISTÖKESKUKSEN KANSAINVÄLINEN TOIMINTA SEKÄ KANSAINVÄLISET JA MUUT EU-OSARAHOITTEISET HANKKEET VUONNA 2005

**LAPIN YMPÄRISTÖKESKUKSEN KANSAINVÄLINEN TOIMINTA SEKÄ
KANSAINVÄLISET JA MUUT EU-OSARAOITTEISET HANKKEET VUONNA 2005**

	Sivu
JOHDANTO	1
1. KANSAINVÄLINEN TOIMINTA	
1.1. Arktinen neuvosto <i>Outi Mähönen</i>	2
1.2. Barentsin alueneuvoston ympäristötyöryhmä <i>Jari Pasanen</i>	4
1.3. Pohjoiskalotin ympäristöneuvosto <i>Tiina Kämäräinen</i>	5
1.4. Pasvik -työryhmä <i>Päivi Lundvall</i>	6
1.5. Inarijärven säännöstelyvaltuutetut <i>Miikka Halonen</i>	6
1.6. Suomalais-norjalainen rajavesistökomissio <i>Marja-Leena Nenonen</i>	7
1.7. IMPEL III <i>Jari Pasanen</i>	8
2. KANSAINVÄLISET HANKKEET	
2.1. Tenojoen säilyttäminen luonnontilaisena lohijokena - ympäristötyöt, ekologinen tila ja seuranta <i>Timo Alaraudanjoki</i>	9
2.2. Gröna jobb i Tornedalen –ympäristöprojekti <i>Jari Uusitalo</i>	11
2.3. Ympäristön seurantamenetelmien ja -tulosten vertailtavuuden ja yhteisen käytön kehittäminen Suomen ja Luoteis-Venäjän välillä <i>Ilona Grekelä</i>	13
2.4. Yhteisen ympäristönseuranta- ja arviointijärjestelmän kehittäminen ja käyttöönotto Suomen, Norjan ja Venäjän raja-alueella <i>Ilona Grekelä</i>	14
2.5. Tornionjoen TRIWA-hanke (The River Torne International Watershed) <i>Petri Liljaniemi</i>	17
2.6. Barents 2010, Interreg III B Itämeri -hanke <i>Jari Pasanen</i>	18

2.7.	Montsegorskin vedenhankinnan kehittäminen <i>Heikki Hautala</i>	19
2.8.	Ihmiset ja suoalueiden perintö, kansainvälinen luonto- ja maaseutumatkailuhanke - Connecting People to Their Peatland Heritage <i>Ykä Karjalainen</i>	20

3. MUUT EU-OSARAHOITTEISET HANKKEET

3.1.	Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi –hanke <i>Tiina Elo</i>	22
3.2.	Tietoa ja toimeentuloa Lapin kulttuuriympäristöstä <i>Riku Tapio</i>	23
3.3.	Natura 2000 -alueet Lapin voimavaraksi <i>Päivi posio</i>	24
3.4.	Pyhä- ja Luostotunturien alueiden ympäristötyöt, jatkohanke <i>Kauko Haikola</i>	25
3.5.	Pello- ja Säynäjärven kunnostus <i>Kauko Haikola</i>	26
3.6.	Keminsuu–Liedakkala vesihuolto vaihe II <i>Kauko Hakola</i>	28
3.7.	Sallatunturin alueen ympäristötyöt <i>Kauko Haikola</i>	29
3.8.	Hahtisaaren puiston ja venesatama-alueen kunnostus <i>Kauko Haikola</i>	31
3.9.	Keski-Lapin linnustollisesti arvokkaiden aapasoiden suojelu ja käyttö - Protection and usage of aapa mires with a rich avifauna <i>Jouni Rauhala</i>	32
3.10.	Simojoen kunnostus ja suojelu - Restoration and protection of the River Simojoki <i>Suvi Nenonen</i>	33
3.11.	Lettorikon ja tikankontin suojelu Pohjois-Suomessa -Protection of <i>Saxifraga hirculus</i> and <i>Cypripedium calceolus</i> in Northern Finland <i>Pekka Herva</i>	36
3.12.	Napapiirin retkeilyalueen niittykulttuuripolku <i>Jouni Rauhala</i>	37

LIITTEET

1. Arktisen neuvoston työryhmät, kaaviokuva
2. Barents 2010, Interreg IIIB Itämeri –hanke, hankeorganisaatiokuva
3. Keski-Lapin linnustollisesti arvokkaiden aapasoiden suojelu ja käyttö - hankkeen toteutuminen, yhteenveto
4. EU-osarahoitteiset avustushankkeet

JOHDANTO

Lapin ympäristökeskus on Suomen ympäristökeskuksista kansainvälinen. Sillä on naapurivaltioiden kanssa yhteistä rajaa noin 1 700 km. Siksi ympäristökeskuksella on runsaasti kansainvälisiä yhteyksiä ja kansainvälinen yhteistyö työllistää merkittävästi ympäristökeskuksen henkilökuntaa, vaikkakin varsinainen kansainvälinen yhteistyö kuuluu hallinnon työnjaon mukaisesti ympäristöministeriölle. Vuonna 2005 kansainvälinen yhteistyö työllisti Lapin ympäristökeskusta noin 5 htv verran.

Lapin ympäristökeskuksen alueella toimii kolme rajavesistökomissiota. Vanhin niistä on suomalais-venäläinen vesistöjen käyttökommisio. Siinä Lapin ympäristökeskuksen edustajalla on tarkkailijan rooli. Suomalais-ruotsalainen rajajokikommisio on todellinen harvinaisuus kansainvälisten rajavesistökomissioiden joukossa, koska se on kahden maan välinen oikeusistuin, joka antaa molempia maita velvoittavia, vesistöjen käyttöön liittyviä lupia ja määräyksiä. Päätökset ovat lopullisia, eikä niistä voi valittaa kuin korvausten suhteen. Komissiota ollaan muuttamassa yhteistyöelimeksi, jolta poistuu luvan anto. Ympäristökeskuksen edustaja toimii komissiossa jäsenenä. Suomalais-norjalainen rajavesistökomissio on neuvoa antava yhteistyöelin, jonka puheenjohtajuuden ja Suomen sihteeristötoiminnan hoitaa Lapin ympäristökeskus. Edellisten lisäksi Inarijärven säännöstelyä ohjaa Suomen, Norjan ja Venäjän allekirjoittaman valtiosopimuksen mukaisesti ns. säännöstelyvaltuutettujen kokous, jossa ympäristökeskuksella on asiantuntijan rooli.

Lapin ympäristökeskus osallistuu aktiivisesti myös Barentsin Euroarktisen Neuvoston ja sen alue-neuvoston ympäristöryhmien työskentelyyn. Alueetasolla ympäristökeskuksella on ympäristöryhmän puheenjohtajuus hoidettavanaan. Ympäristökeskuksen edustaja koordinoi ympäristöministeriön rahoituksella Suomen arktista yhteistyötä ja arktisen ympäristön tilan seurantaohjelmaa (AMAP). Edellisten lisäksi Lapin ympäristökeskus osallistuu luonnollisesti hallinnon lähialueyhteistyöhön.

Euroopan yhteisöön liittymisen myötä ympäristökeskuksen kansainvälinen toiminta on lisääntynyt huomattavasti. EU:n vesipolitiikan puitedirektiivin toteuttaminen edellyttää kahden ns. kansainvälisen vesienhoitoalueen perustamista Lappiin. Ne ovat ainoat Suomessa. EU:n raja-alueita koskevat rahoitusohjelmat, erityisesti Interreg IIIA Pohjoisen osaohjelmat, Pohjoiskalotti ja Kolarctic – Naapurisuusohjelma ovat merkittäviä rahoituslähteitä keskuksen kansainvälisessä toiminnassa. Esimerkiksi vesipuitedirektiivin edellyttämien kansainvälisten vesienhoitoalueiden perustamisen vaativat selvitykset on pääsääntöisesti rahoitettu kolmen Interreg IIIA Pohjoinen -projektin avulla. Ympäristökeskuksen edustajalla on myös jäsenyys em. ohjelmien hallintokomiteoissa.

Lapin ympäristökeskuksen osarahoittamien hankkeiden kannalta merkittävimmät EU:n rahoituslähteet ovat olleet Pohjois-Suomen tavoite 1- ja Interreg IIIA Pohjoinen –ohjelma sekä LIFE rahasto. Käynnissä olevan ohjelmakauden aikana vuoden 2005 loppuun mennessä rahoitettujen hankkeiden yhteenlasketut kokonaisbudjetit olivat noin 18,1 milj. euroa Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman ja noin 7,2 milj. euroa Interreg IIIA Pohjoinen -ohjelman osalta. LIFE hankkeiden vastaava yhteenlaskettu kokonaisbudjetti oli noin 15,2 milj. euroa.

Tämä raportti antaa lukijalleen perusteellisen kuvan Lapin ympäristökeskuksen kansainvälisestä toiminnasta ja sen laajuudesta vuonna 2005.

Rovaniemi 30.06.2006

Olavi Parpala
Lapin ympäristökeskuksen johtaja

1. KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

1.1. Arktinen neuvosto

- www.arctic-council.org

Tehtävät ja osallistujat:

Arktinen yhteistyö alkoi Suomen aloitteesta vuonna 1991, jolloin ympäristöministerit sitoutuivat Arktisen ympäristönsuojelustrategian toimeenpanoon. Kanadan aloitteesta yhteistyötä laajennettiin kattamaan myös kestävän kehityksen teemat, ja ympäristöyhteistyö siirrettiin osaksi vuonna 1996 perustetun Arktisen neuvoston toimintaa.

Arktisen yhteistyön merkitys kasvaa etenkin arktisen alueen luonnonvarojen lisääntyvän hyödyntämisen ja ilmastonmuutoksen vuoksi. Arktisen yhteistyön ja olemassa olevien voimavarojen maksimointi on tärkeää, koska Suomi on yksi kahdeksasta arktisesta valtiosta, kansainvälisen arktisen yhteistyön aloitteentekijämaa, EU:n Pohjoisen ulottuvuuden politiikan aloitteen tekijä ja Suomella on omia ympäristö- ja talousintressejä arktisella alueella.

Arktisen neuvoston päätöksenteko tapahtuu kahdeksan jäsenmaan (Pohjoismaat, Venäjä, Kanada, Yhdysvallat) välisenä konsensus-päätöksenä. Jäsenmaiden lisäksi puhe- ja läsnäolo-oikeus kuuluu pysyvinä tarkkailijajäsenenä neuvoston toimintaan osallistuville kuudelle arktisen alueen alkupe- räiskansoja edustavalle järjestölle: Russian Association of Indigenous Peoples of the North (RAI-PON), Inuit Circumpolar Conference (ICC), Saami Council, Aleut International Association (AIA), Arctic Athabaskan Council (AAC), Gwich'in Council International (GCI). Tarkkailija-asema on varattu muille tahoille, kuten ei-arktiset maat (esim. Saksa, Alankomaat, Ranska, Puola), kansainvä- liset järjestöt (esim. UNEP, IUCN), kansalaisjärjestöt (esim. WWF, ACOPS) ja tieteelliset järjestöt (esim. IASC, IASSA). Toimintakaudella 2004-2006 neuvoston kokouksiin osallistuu 25 tarkkailija- tahoja.

Vuoden 2005 toiminta:

Arktinen neuvosto ja sen toimielimet työskentelevät kahden vuoden jaksoissa raportoiden Arktisen neuvoston ulkoministerikokoukselle. Nykyinen puheenjohtaja on Venäjä (2004-2006). Venäjän puheenjohtajuus päättyy lokakuussa 2006 Salekhardissa (Nenetsia) järjestettävään ministerikokouk- seen, missä Norja ottanee seuraavan 2-vuotisen puheenjohtajuuden.

ACIA (Arctic Climate Impact Assessment)

Vuonna 2005 ympäristöyhteistyössä (liite 1) painottui Arktisen alueen ilmaston muutoksen ja li- sääntyneen ultravioletisäteilyn vaikutuksia arvioineen ACIA-hankkeen raporttien (Impacts of A Warming Arctic 2004, Arctic Climate Impact Assessment 2005) tulosten tarkastelu ja ACIA:n jat- kon suunnittelu. ACIA toi selvästi esille Arktisen alueen muuta maapalloa voimakkaamman ilmas- ton muutoksen ja odotettavissa olevat sekä jo nyt näkyvät vaikutukset.

AMAP (Arctic Monitoring and Assessment Programme)

Myös globaalin huomion saanut ACIA suuntasi neuvoston työryhmien toimintaa ottamaan huomi- oon ilmaston muutokseen liittyvät tekijät arktisessa yhteistyössä. AMAP-ohjelma perusti ilmasto- asiantuntijaryhmän valmistelemaan jatkotyötään. Raportointien osalta AMAP keskittyi kahden ar- viointiraportin tuottamiseen esitettäväksi 2006 ministerikokouksessa:

- Ilman laatu ja happamoituminen (johtomaa Suomi). Tieteellinen raportti: "Acidifying pol- lutants, Acidification and Arctic Haze in the Arctic" (AAHA).
- Öljy- ja kaasutuotannon vaikutukset (johtomaa Norja, USA). Tieteellinen raportti: "As- sessment of Potential Impacts of Oil and Gas Activities in the Arctic" (OGA).

Muista teemoista ympäristöterveys on AMAPin toiminnassa tärkeällä sijalla. Ihmisen terveyden ja ympäristömyrkköjen välisen suhteen selvittäminen sekä tähän vaikuttava ilmastonmuutos ovat AMAPin terveys-asiantuntijaryhmän tehtäviä. Kansainvälinen Arktista ympäristöterveys konferenssi saatiin Kanadan johdolla myös IPY 2007-2008 (International Polar Year)-hankkeeksi.

CAFF (Conservation of Arctic Flora and Fauna)

CAFF-työryhmän mittavin työ 2005 liittyi sirkumpolaarisen biodiversiteetin seurantajärjestelmän (Circumpolar Biodiversity Monitoring Program, CBMP) viimeistelyyn ja toimeenpanon suunnitteluun. Ohjelman virallinen lanseeraus tapahtui syyskuussa 2005 Cambridge'ssa yhteistyössä UNEP-WCMC:n (World Conservation Monitoring Centre) kanssa. Islannin jälkeen CBMP:n vetovastuun otti Kanada. Lisäksi Microsoft Research tulee rahoittamaan seurantaohjelman tiedostojen hallinnan kehittämistä ja yhteistyötä UNEP-WCMC:n kanssa seuraavina vuosina huomattavalla panostuksella. CBMP hyväksyttiin CAFFin IPY-hankkeeksi ja jatkossa CBMP on myös oleellinen osa AMAPin ja CAFFin yhteistyötä biologisen seurantajärjestelmän kehittämisessä. CBMP-ohjelmaan liittyen nousi esille ajatus mahdollisesta CAFFin arviointiraportista, "2010 Arctic Biodiversity Assessment". Ajoitus sopisi yhteen kansainvälisen biodiversiteettisopimuksen (Convention on Biological Diversity, CBD) tavoitteiden kanssa. CBD:n tavoitteena on saada aikaan vähennystä biodiversiteetin tuhoutumisesta vuoteen 2010 mennessä.

PAME (Protection of the Marine Environment)

PAMEn työtä suuntasi uusi meristrategia, Arctic Marine Strategic Plan (AMSP). Strategian perusteella ja ACIAN tulokset huomioon ottaen PAME päätti kattavasta arviointiprosessista liittyen Arktisen alueen meriliikenteeseen, sen kasvuun ja ympäristö- ja sosioekonomisiin vaikutuksiin. Ensimmäisenä konkreettinen toimi on kyselylomake, jolla arktisilta rannikkovaltioilta kerätään tiedot vuoden 2004 laivaliikenteestä arktisilla alueilla (alustyypit, koko, lasti ym.). Kyselyyn perustuen voidaan Arktisen alueen laivaliikenteen nykyinen taso raportoida syksyn 2006 Arktisen neuvoston ministerikokoukselle. Laajat meriekosysteemi-alueet (Large Marine Ecosystems, LMEs) tullaan ottamaan huomioon, mutta laivaliikenteen tason ja ympäristön tilan välisen yhteyden raportointi ei onnistu syksyyn 2006 mennessä. AMSAn varsinainen arviointiraportti valmistuu vuoden 2008 ministerikokoukseen.

EPPR (Emergency Prevention Preparedness and Response)

EPPR:n laajennettu mandaatti käsitellä myös luonnonkatastrofeja suuntasi työtä mm. tulvasuojeluun ja -riskien arviointiin yhteistyössä Northern Forum'in kanssa. Venäjän ja Northern Forum'in välisenä yhteistyönä on meneillään uuden projektin valmistelu: "Project to create a prevention system concerning catastrophic flooding on northern rivers". Ensimmäisenä kohdealueena olisi Lena-joki Jakutiassa, ja hanke keskittyisi satelliittikartoituksen avulla saataviin tietoihin jääpeitteen muodostumisesta ja hajoamisesta riskiarvioinnin perustana. Muita EPPR:n meneillään olevia projekteja ovat:

- Source Control Management Phase I – Refined Risk Assessment Methodology (US and Russia)
- Source Control Management Phase II – NIIAR Fuel Research Department (US and Russia)
- Community Radiation Information Project (US)
- ISO 14001 Training Programs (US)
- Canadian Preparedness for Nuclear Emergencies in the North (Canada)
- Oily waste disposal (Canada)
- Educating for Prevention, Preparedness, and Response (US)
- Arctic Council circumpolar mapping project (Norway).

ACAP (Arctic Council Action Plan to Eliminate Pollution in the Arctic)

ACAPin meneillään olevat hankkeet ovat:

- Phase-out of PCBs in Russia (Russia, AMAP Secretariat)
- Reduction of dioxin and furan releases in Russia (Sweden)

- Management of stocks of obsolete pesticides in Russia (Finland)
- Reduction of atmospheric mercury emissions from the Arctic states (Denmark)
- Reduction/elimination of sources and releases of brominated flame retardants (Norway)
- Cleaner production at Norilsk Mining Company (Russia)
- New ACAP/AMAP Fact Sheets on mercury and brominated flame retardants (ACAP, AMAP).

ACAPin hankkeet tukevat ja toimeenpaneavat Tukholman sopimusta (2001) pysyvien orgaanisten yhdisteiden maailmanlaajuisesta rajoittamisesta (Stockholm Convention of Persistent Organic Pollutants (POPs) 2001). Lisäksi ACAP tiivistää yhteistyötä alkuperäiskansojen kanssa. Uudet hankkeet liittyvät ympäristömyrkkyyhin arktisissa kyläyhteisöissä, ja hankkeita johtavat Gwich'in Council International (GCI) ja Russian Association of Indigenous Peoples of the North (RAIPON).

ACAP korosti myös yhteistyötä Barentsin neuvoston ympäristötyöryhmän kanssa liittyen ns. NEFCO/AMAP "Hot spot" -hankkeiden toteutukseen Luoteis-Venäjällä sekä yhteistyötä pohjoismaisen yhteistyön piirissä.

SDWG (Sustainable Development Working Group)

Kestävän kehityksen työryhmän toiminta perustuu jatkossa uuteen toimintaohjelmaan, Sustainable Development Action Plan (SDAP), sekä Arktisen inhimillisen kehityksen raportin, Arctic Human Development Report (AHDR), esille nostamiin aiheisiin.

Lapin ympäristökeskuksen osallistumisen rahoitus:

- pääosin virkatyönä, mutta tapauskohtaisesti erillinen rahoitus tiettyä tehtävää varten

Lapin ympäristökeskuksen edustaja:

- eri asiantuntijat
- yhteyshenkilö ja Suomen AMAP vastuuhenkilö: Biologi Outi Mähönen

1.2. Barentsin alueneuvoston ympäristötyöryhmä

Tehtävät ja osallistujat:

Barentsin alueneuvoston ympäristötyöryhmä on Barentsin alueneuvoston alaisuudessa toimiva yhteistyöelin, jossa ovat mukana Barentsin alueen läänitason edustajat Suomesta, Ruotsista, Norjasta ja Venäjältä. Ympäristötyöryhmän toiminta käynnistettiin uudelleen 5.9.2001, jolloin puheenjohtajanaan aloitti Ruotsi. Vuoden 2004 lopussa puheenjohtajuus siirtyi Lapille seuraavaksi kaksivuotiskaudeksi. Lapin läänin alueelta työryhmän toimintaan osallistuu Lapin ympäristökeskus sekä ympäristöhallinnon rinnalla tarpeidensa mukaisesti Lapin liitto.

Barentsin alueneuvoston ympäristötyöryhmän tehtävänä on edistää ympäristönäkökohtien huomiointia Barentsin alueen päätöksenteossa sekä tukea ympäristöhankkeiden toteutumista. Työ on perustuu toimintaohjelmaan, joka on Barentsin alueneuvoston ympäristöyhteistyöstä tekemien linjauksien mukainen. Barentsin alueneuvoston ympäristötyöryhmän toiminnan keskeisinä toiminta-alueina ovat:

- teollinen kuormitus ja puhdas tuotanto
- vesistöekosysteemit (luonnon- ja juomavesiasiat)
- luonnonsuojelu / biodiversiteetti
- paikallinen toiminta ja sen vahvistaminen
- ekoturismi

Vuoden 2005 toiminta:

Ympäristötyöryhmä on osallistunut Barents 2010 Interreg-hankkeen (INTERREG III B Itämeri) toteutukseen. Hanke kestää vuoden 2006 maaliskuun loppuun ja hankkeen tavoitteena on luoda Barentsin alueelle pitkän ajan toimintasuunnitelma, jolla edistetään eri toimijoiden yhteistyötä alu-

een kehittämiseksi. Hankkeen aikana on toteutettu erilaisia kokouksia ja työpalavereita, joista saatujen tulosten perusteella suunnataan ympäristöön liittyvää toimintaa. Hanke on jaettu neljään pääosiin, jotka ovat teollisuuden kehittäminen, koulutus ja tutkijatapaamiset, ympäristö sekä liikenne ja infrastruktuuri. Ympäristötyöryhmä toimii hankkeen ympäristöosion ohjausryhmänä.
www.barents2010.net.

Vuoden 2005 aikana käynnistettiin ympäristötyöryhmän toimintasuunnitelman laatiminen, jonka avulla suunnataan työryhmän toimintaa tulevina vuosina. Ympäristötyöryhmä osallistui myös Barentsin alueen ympäristöministerien kokouksen järjestelyihin Rovaniemellä 18-19.10.2005 ja toi kokoukseen oman alueellisen näkemyksensä.

Lapin ympäristökeskuksen osallistumisen rahoitus:

Virkatyötä ja ministeriön erillisrahoitus puheenjohtajakaudella

Lapin ympäristökeskuksen edustajat:

Kemisti Jari Pasanen

1.3. Pohjoiskalotin ympäristöneuvosto

Tehtävät ja osallistujat:

Pohjoiskalotin ympäristöneuvosto on Pohjoiskalotin neuvoston alaisuudessa toimiva yhteistyöelin, jossa ovat mukana edustajat Suomen, Ruotsin ja Norjan läänitason ympäristöviranomaisista. Ympäristöneuvoston vetovastuu vuosina 2005–2006 on Lapin ympäristökeskuksella.

Ympäristöneuvoston toiminnan tavoitteena on ympäristön tilan turvaaminen ja parantaminen, kestävän kehityksen edistäminen sekä ympäristönsuojelun tietotaidon kehittäminen Pohjoiskalotilla. Työ on perustunut toimintaohjelmiin, joista viimeisin on vuodelta 1996. Ohjelmaa ollaan paraikaa uudistamassa. Painopisteinä toimintaohjelmassa ovat olleet biologinen monimuotoisuus, kulttuuriympäristö ja -maisema, kierrätysyhteiskunta, ympäristötietoisuus, ympäristön tilan seuranta sekä parhaan käytettävissä olevan tekniikan edistäminen.

Käytännön työ on tapahtunut erillisissä, ympäristöneuvoston työryhmissä, joita tällä hetkellä ovat: jätetyöryhmä, uhanalaistyöryhmä, ympäristön tilan seurannat -raportin ohjausryhmä, toimintaohjelman laadinnan ohjausryhmä.

Lapin ympäristökeskuksen osallistumisen rahoitus:

Virkatyötä

Lapin ympäristökeskuksen edustajat:

Pohjoiskalotin ympäristöneuvosto:

Ympäristönsuojelupäällikkö Tiina Kämäräinen

Ekologi Päivi Lundvall

Jätetyöryhmä

Insinööri Jukka Alatervo

Uhanalaistyöryhmä

Biologi Taina Kojola

1.4. Pasvik-työryhmä

Tehtävät ja osallistajat:

Työryhmä perustettiin 1990-luvun alussa selvittämään Paatsjoen vesistöalueelle mahdollisesti muodostettavan kolmen valtion yhteisen luonnonsuojelun alueen perustamisen edellytyksiä ja tiivistämään kolmen eri valtion luonnonsuojeluyhteistyötä. Työryhmä on suunnannut toimintaansa luonnonsuojelun alueiden perustamisesta laaja-alaisempaan luonnonsuojeluyhteistyöhön, luontotietojen inventointimenetelmien yhdenmukaistamiseen sekä tietojen vaihtoon. Työryhmä toimii yhteistyöfoorumina pohjoisen Itä-Lapin, Norjan Paatsjokialueen ja Venäjän Petsamon piirin luonnonsuojelukysymyksissä.

Työryhmän työskentelyyn osallistuvat Norjasta Finnmarkin lääninhallituksesta Bente Christiansen ja Trond Aaseth, Venäjältä Pasvikin luonnonsuojelun alueen johtaja Anatoli Kokhlov ja tutkimusjohtaja Olga Makarova ja Suomesta metsähallituksen Ylä-Lapin luonnonhoitoalueelta Pertti Veijola ja Yrjö Norokorpi sekä Lapin ympäristökeskuksesta Päivi Lundvall.

Vuoden 2005 toiminta:

Työryhmä kokoontui vuonna 2005 kolme kertaa. Lisäksi järjestettiin kolme pienempää työpalaveria, joihin osallistui vain Suomen ja Norjan edustajia. Ensimmäinen kokous pidettiin tammikuun 19.-20. Norjan Svanhovd'ssa, toinen 28.-31. elokuuta Norjan Neidenissä ja viimeinen 27.-28. syyskuuta Utsjoella. Kokouksiin sisältyi retkeilyä mm. Jacobselvenin rajajoen tuntumassa Norjassa. Kokoukseen osallistui työryhmän jäsenten lisäksi useita henkilöitä Inarin kunnasta, Metsähallituksesta, Finnmarkin lääninhallituksesta, Svanhov'n tutkimusasemalta sekä Norjan ja Venäjän WWF'stä.

Kokouksia järjestettiin epätavallisen monta, sillä tavoitteena oli laatia Interreg-hakemus yhteistyön edistämiseksi ja tavoitteiden konkretisoimiseksi. Hakemus hankkeelle "Promotion of nature protection and sustainable nature tourism in the Inari-Pasvik area" jätettiin lokakuussa Interreg IIIA Pohjoinen ohjelman – Kolarctic-naapurisuusohjelmaan. Ohjelman hallintokomitea puolsi 14.12.2005 EU-rahoituksen myöntämistä hankkeelle. Hanke toteutetaan vuosina 2006-2007 ja sen kokonaisrahoitus on yli 285 000 €. Hankkeelle on perustettu ohjausryhmä, jossa Lapin ympäristökeskusta edustaa Päivi Lundvall. Lisäksi on perustettu työryhmät:

- 1) Identification of legal platform for Transboundary Park certification
- 2) Harmonization of nature diversity monitoring systems
- 3) Development of sustainable nature tourism
- 4) Dissemination

Työryhmätyöskentelyyn osallistuvat Lapin ympäristökeskuksesta Päivi Lundvall ja Liinu Törvi sekä tarvittaessa muita henkilöitä.

Lapin ympäristökeskuksen osallistumisen rahoitus:

Ympäristöministeriön kansainväliseen viranomaisyhteistyöhön osoittama määräraha (tili 35.10.67.3, Ympäristöyhteistyön edistäminen Suomen lähialueen maissa).

Lapin ympäristökeskuksen edustaja:

Ekologi Päivi Lundvall

1.5. Inarijärven säännöstelyvaltuutetut

Tehtävät ja osallistajat:

Inarijärven säännöstelyssä mukana, – joko hyödynsaajina, tai haitankärsijöinä olevat maat Suomi, Norja ja Venäjä ovat perustaneet Inarijärven säännöstelyvaltuuskunnan, johon kukin maa asettaa yhden jäsenen. Tällä hetkellä Suomen edustajana on osastopäällikkö Timo Kotkasaari Maa- ja metsätalousministeriöstä, Norjan edustajana on Norjan patoturvallisuuspäällikkö dipl. insinööri Age Josefsen ja Venäjää edustaa Kolenerga- yhtiön pääjohtaja Vitali Meskov.

Säännöstelyvaltuutetut kokoontuvat yleensä kaksi kertaa vuodessa, vuoroin eri maiden alueella. Kokouksissa on avustajina mukana eri alojen asiantuntijoita; Suomesta dipl.insinööri Erkki Järvinen Suomen ympäristökeskuksesta ja edustaja Lapin ympäristökeskuksesta, Norjasta ja Venäjältä Paatsjoen voimalaitosten ylin johto ja käyttöpäällikkö sekä Venäjältä Tuuloman voimaloiden johto ja käyttöpäällikkö.

Kokouksissa käydään läpi voimaloiden huoltoon ja korjauksiin liittyvää juoksutusten ajoitusta, jota avustajat ovat valmistelleet esittelytasolle asti. Juoksutukset pyritään sopimaan niin, että sekä Norjan että Venäjän voimalaitosten tarpeet huomioidaan. Kaikki tämä on sovitettu Inarijärveä koskevan säännöstelyluvan ehtoihin. Säännöstelyvaltuutetut ovat mukana myös Inarijärven säännöstelyn kehittämisessä.

Kokouksiin liittyy käyntejä sopivissa, yleensä alaan ja valtuuskunnan luonteeseen istuvissa kohteissa.

Vuoden 2005 toiminta:

Perkausselvitys valmistui maaliskuussa 2005.

Lapin ympäristökeskuksen osallistumisen rahoitus:

Valtuutetut toimivat maidensa kustantamina. Lapin ympäristökeskuksen edustaja kutsutaan kokoukseen. Osallistuminen on toteutettu virkatyönä, MMM vastaa matkakustannuksista.

Lapin ympäristökeskuksen edustaja:

Johtaja tai hänen määräämänsä

1.6. Suomalais-norjalainen rajavesistökomissio

Tehtävät ja osallistujat:

Suomalais-norjalainen rajavesistökomissio on toiminut vuodesta 1981 lähtien. Komissio on Suomen ja Norjan hallitusten välinen yhteistyö- ja yhteyselin, jonka tehtävänä "on tehdä esityksiä ja aloitteita sekä antaa lausuntoja asioista, jotka koskevat Suomen ja Norjan välisten rajavesistöjen hoitoa, niiden tilan ja veden laadun seurantaa ja valvontaa, kalastusoloja, veden pilaantumisen ehkäisemistä, rajavesistöön rakentamista ja rajavesistön säännöstelyä sekä muissa sellaisissa asioissa, joiden vaikutukset ilmenevät rajavesistöissä." (Suomen ja Norjan välinen sopimus vuonna 1980). Sen toimialueena ovat Suomen ja Norjan rajavesistöt (mm. Teno, Näätämö, Paats). Murmanskin alueellisen ympäristöviranomaisen edustajat ovat mukana tarkkailijoina Paatsjoen vesistöalueen kysymyksissä.

Komission tärkeimmät kohderyhmät ovat alueen kunnat, viranomaiset, tutkimuslaitokset, kansalaisryhmät ja tiedotusvälineet (kansalaiset).

Valtioneuvosto nimittää komission ympäristöministeriön esittelystä kolmeksi vuoksi kerrallaan. Komission kolmesta jäsenestä yhdellä tulee olla kokemusta vesihallinnon alalta ja yhden olla rajaseudun oloihin hyvin perehtynyt henkilö (ovat käytännössä ko. kuntien edustajia). Kullekin jäsenelle määrätään yksi tai useampia varamiehiä. Suomen osapuolen sihteeristönä toimii Lapin ympäristökeskus ja Norjan sihteeristönä Finnmarkin lääninhallituksen ympäristönsuojeluosasto (Fylkesmannen i Finnmark Miljøvernvedelingen). Komissio kutsuu kokouksiinsa myös asiantuntijoita ja asiantuntijaorganisaatiota.

Komission suomalaiset jäsenet ja sihteeristö:

- puheenjohtaja Kari Kinnunen ja varajäsen Olavi Parpala, Lapin ympäristökeskus (LAP)
- jäsen Ulla Kaarikivi-Laine ja varajäsen Hannele Nyroos, ympäristöministeriö (YM)
- jäsen Vieno Länsman, Utsjoen kunta, ja varajäsen Reijo Timperi, Inarin kunta

- suomalainen sihteeri Marja-Leena Nenonen, varalla Liisa Viitala, LAP

Toiminta:

- komission toiminnan hallinnolliset tehtävät
- toimialueen ympäristön tilan seurantaan liittyvät tehtävät
- komission toiminnan kehittämistehtävät
- komission tavoitteita tukevien hankkeiden tehtävät

Lapin ympäristökeskuksen osallistumisen rahoitus:

Ympäristöministeriö myöntää vuosittainen määräraha Lapin ympäristökeskukselle komission toimintaan. Vuodelle 2005 on anottu määrärahaa 33 000 euroa.

Lapin ympäristökeskuksen edustajat:

Johtaja Kari Kinnunen
Erikoistutkija Marja-Leena Nenonen
Viestintäpäällikkö Liisa Viitala

Lisätietoa

Komission verkkosivut löytyvät ympäristöhallinnon suomenkielisestä ja englanninkielisestä palvelusta www.ymparisto.fi/LAP > Kansainväliset ja EU asiat > Rajavesistöyhteistyö Lapissa > Suomalais-norjalainen rajavesistökomissio

1.7. IMPEL III

Tehtävät ja osallistujat:

IMPEL III projektin tavoitteena on kehittää ympäristövalvonta- ja raportointimenettelyjä Euroopan unionin alueella. Projekti toimii IMPEL-koordinaation (Implementation and Enforcement of Environmental Law) alaisuudessa, joka on eurooppalainen ympäristöviranomaisten yhteistyöelin. Tämän yhteistyön puitteissa toteutetaan mm. teollisuuden ympäristövalvonnan ja -luvittamisen kehittämistä (<http://ec.europa.eu/environment/impel/>)

IMPEL III hanke on jatkoa edellisille IMPEL I & II projekteille, joiden toteuttamisessa Lapin ympäristökeskus oli myös mukana. IMPEL III projektin lopputuloksena on raportti, jossa on kirjattuna menettelytapoja ("good practises") ympäristötilanvalvontaan ja -raportointiin liittyen Euroopan alueella. Erityisesti keskitytään itsetarkkailun toteuttamiseen ja sen kehittämiseen. Lapin ympäristökeskuksen rooli hankkeessa on tuoda suomalaista käytännön näkökulmaa teollisuuden valvonnasta ja siihen liittyvistä tekijöistä hankkeen johtopäätösten teon pohjaksi.

Vuoden 2005 toiminta:

Hankeen käynnistämisenä vuonna 2005 toimenpiteisiin kuului eurooppalaisen ympäristövalvonnan tilaa kartoittavan kysymyslomakkeen laatiminen sekä siitä saatujen tulosten käsittely ja yhteenvedo. Teollisuuden osallistujat toimittivat kuvaukset eri maissa käytettävistä ympäristöntarkkailuohjelmista, jotta käytäntöjä voitaisiin vertailla johtopäätösten ja suositusten tekoa varten. Kerätty tieto yhdistettiin ja raportoitiin erillisissä workshoppeissa syksyllä 2005. Vuoden aikana suoritettiin myös tutustumiskäyntejä eri teollisuuslaitoksiin Suomessa, joissa esiteltiin käytännön valvontamenettelyjä projektihenkilöille.

Lapin ympäristökeskuksen osallistumisen rahoitus:

Erillisrahoitus IMPEL-projektista

Lapin ympäristökeskuksen edustajat:

Kemisti Jari Pasanen
Ylitarkastaja Juhani Itkonen
Ylitarkastaja Heli Rissanen

2. KANSAINVÄLISET HANKKEET

2.1. Tenojoen säilyttäminen luonnontilaisena lohijokena – ympäristötyöt, ekologinen tila ja seuranta

Tausta:

Hanke on jatkoa vuosina 1999 ja 2000 toteutetulle hankkeelle (Tenojoen eroosio - Tenojoen säilyttäminen luonnontilaisena lohijokena). Hankkeen pääpaino oli eroosiokohteiden, ihmisten toiminnan vaikutusten, jokivarren eroosiosuojausten tarpeen ja lohennoususteiden kartoittamisessa. Hankkeen aikana havaittiin useita ympäristön parannus- ja kunnostustarpeita jotka tulisi toteuttaa sekä todettiin olevan tarvetta jatkotutkimuksille. Jatkohankkeen "Tenojoen säilyttäminen luonnontilaisena lohijokena - ympäristötyöt, ekologinen tila ja seuranta" tavoitteena on Tenojokilaakson ympäristöyhteistyön ja tutkimuksen kehittäminen yhteisten selvitysten ja ympäristötöiden avulla. Yhteisillä vesistöalueen tutkimuksilla, virkistyskäytön ohjaamisella ja lohennousua edistävillä toimilla pyritään turvaamaan herkin alueen luonnontilaisuus ja kestävä käyttö.

Tavoitteet:

Hankkeen päätavoitteena on toteuttaa sellaisia ympäristötöitä ja tuottaa sellaista tietoa että Tenojoen säilyminen ja kehittyminen luonnontilaisena lohijokena turvataan. Päätavoite on jaettu osatavoitteisiin A ja B. Osatavoite A: Tenojoen ympäristön tilan parantaminen ja virkistyskäytön edistäminen luontoa vähemmän kuluttavaan suuntaan toteutettavien ympäristötöiden avulla.

Osatavoite B: Lisätä tietoa Tenon vesistöalueen luontaisista fyysisistä ja ekologisista prosesseista ja nykytilasta ja siten varmistaa vesistöalueen entistä parempi ja yhdenmukaisempi hoito ja käyttö. Tavoitteena on myös vesipolitiikan puitedirektiivin vaatimusten täyttäminen joen ekologisen tilan kuvailun osalta. Näihin tavoitteisiin pyritään kartoittamalla alueen morfologista ja ekologista tilaa sekä vesistömallin kehittämisen avulla. Yhtenä hankkeen tärkeänä tavoitteena on jatkaa ja edistää maiden ja alueellisten viranomaisten välistä yhteistyötä ja suunnitteluprosessien ja menetelmien tuntemusta.

Toimenpiteet:

1. Vaellusesteiden poistaminen sivujoissa ja -puroissa

Toimenpide tarkoittaa esim. tierakenteissa olevien rumpujen ja ko. uoman pohjan välisen korkeuseron poistamista. Työllä edistetään lohien poikasten nousua luontaisille poikastuontantoalueille.

2. Kalojen vaellusesteiden kartoituksen loppuunsaattaminen

Hankkeessa kartoitetaan ne alueet, joita ei kartoitettu ed. projektin aikana. Tällaisia alueita ovat Inarin kuntaan rajoittuvat alueet ja vastaavat alueet Norjan puolelta. Suomen puolella kartoitus tehdään lisäksi Tenojoen suurimmassa sivujoessa eli Utsjoessa. Norjan puolella kartoitetaan Tenojoen sivujoista Karajoen ja Iesjoen alueet. Lisäksi Norjan puolella kartoitetaan Tenojoen pääuoman alaosaa yhteensä noin 60 km.

3. Eroosiosuojausten maisemointi

Hankkeessa maisemoidaan eroosiosuojausalueita, jotta paikallinen kasvillisuus ja pieneliöstö voivat levittäytyä tälle vesistölle tärkeälle alueelle. Toteutettavalla työllä parannetaan maisemakuvaa ja edistetään alueiden luonnontilaisuutta yhteensä noin 7 km matkalla.

4. Virkistyskäytön edistäminen ja ympäristötyöt

Hankkeessa korjataan sellaisia alueita, joilla esimerkiksi matkailu on aiheuttanut maan kulumista tai on vaarassa aiheuttaa merkittäviä muutoksia alueen luonnontilassa. Ympäristötöillä lisätään alueopastusta, rakennetaan portaita ja pitkospuita sekä veneiden laskuluiskia ja rantautumispaikkoja.

5. Tenojoen ekologisen ja hydrologisen tilan kartoitus

Hankkeessa kartoitetaan Tenojoen tämänhetkinen ekologinen ja hydrologinen tila siten, että se kattaa ja tyydyttää Suomessa ja Norjassa voimaan astuneet EU:n vesipuitedirektiivissä esitetyt vaatimukset vesistön kuvailun osalta.

6. Vesistömallin kehittäminen ja hydrologisten tietojen vaihtaminen

Hankkeessa laaditaan vesistömalli, jota voidaan hyödyntää tulvanennusteissa sekä kalastuskauden vedenkorkeuden muutoksia arvioitaessa. Mallilla pyritään arvioimaan myös jäiden lähdön ajankohtaa.

Toteutusaika: Alun perin hankkeen toteutusaika oli 15.09.2002 - 31.12.2004. Hankkeen toteuttamiselle haettiin kahdesti jatkoaikaa ensin vuoden 2005 loppuun sitten syyskuun loppuun 2006 jolloin hanke päättyy.

Budjetti ja rahoittajat:

Kokonaisbudjetti:	744 950 euroa
Interreg IIIA Pohjoinen, Pohjoiskalotin osaohjelma	232 400 euroa
Lapin TE-keskus, TOS	169 980 euroa
Lapin ympäristökeskus	45 920 euroa
Utsjoen kunta	10 500 euroa
Inarin kunta	6 000 euroa
Norjan valtiollinen Interreg -rahoitus	140 075 euroa
Norjan julkinen rahoitus	140 075 euroa
Osuudet maittain:	
Suomen rahoitus	464 800 euroa
Norjan rahoitus	280 150 euroa

Hankeorganisaatio:

Hankkeen vetäjänä/koordinaattorina toimii Lapin ympäristökeskus. Norjalaisia yhteistyötahoja ovat Norges vassdrags- og energidirektorat ja Fylkesmannen i Finnmark.

Nykytila:

1. Vaellusesteiden poistaminen sivujoista ja -puroista

Kunnostustyöt on toteutettu neljällä kohteella syksyllä 2004; Bajit Boratbockajohka, Garnjarjohka (erillisrahoitus), Nuorasjohka ja Mohkkarasaja. Kohteilla tierummun alapuolisia jokiosuuksia muutettiin niin, että lohenpoikasten vaellusesteenä toiminut suuri pudotusväli rummuilta jokeen poistui. Aikaisemmin toteutetuilla kunnostuskohteilla tehdyt sähkökalastukset osoittavat, että kunnostukset ovat onnistuneet; vaelluskalojen määrä on noussut kaikkien kunnostettujen kohteiden yläpuolella.

2. Kalojen vaellusesteiden kartoituksen loppuunsaattaminen

Kalojen vaellusesteiden kartoitus on suoritettu loppuun ja kartoituksesta on tehty loppuraportti (*Vandringshindre for fisk i Tanaelva's sideelver og -beger, konsekvenser av veibygging*, Nordnorske Ferskvannsbiologer). Kartoitus käsitti 59 kohdetta Norjan puolella ja 14 kohdetta Suomen puolella. Kartoituksen tuloksena Norjan puolelta löydettiin neljä kohdetta joilla on kunnostustarvetta (Alletjohka, Lismajohka, Vuohpejohka, Gulbojok). Suomen puolella kunnostettavia kohteita ei löytynyt lisää.

3. Eroosiosuojausten maisemointi

Eroosiosuojausten maisemointityö ovat valmistuneet. Maisemointeja toteutettiin Pajuniemi, Reisti ja, Polvarinniemen kohteissa yhteensä noin 1,0 km:n matkalla.

Norjan puolella eroosiosuojausten maisemointityöt aloitettiin 2003 ja kohteet valmistuivat syksyllä 2004.

4. Virkistyskäytön edistäminen ja ympäristötyöt

Onnelantörmän yleisö-WC sekä Alakönkään ja Yläkönkään opastaulut ovat valmistuneet. Tauluissa on kolme A0-kokoista, kaksipuoleista infotaulua, joiden sisältö liittyy Tenojoen kalastukseen, kalastusalueisiin, ja alueella liikkumiseen luontoa kunnioittaen. Sisältötaulut sekä tienvarsiopastus kohteisiin valmistuvat kesään 2006 mennessä. Nivajoen kohteella veneenlaskuluiskan asfaltointi on valmistunut, tulistelupaikan rakenteet valmistuivat kesällä 2005. Samoin Nuorgamin koulun rannan veneenlaskuluiska ja parkkipaikka on valmistunut, päiväkäyttöön tarkoitettu laavu on rakennettu ja molok-jäteastia asennettu. WC ja puuliiteri valmistuivat kesällä 2005.

5. Tenojoen ekologisen ja hydrologisen tilan kartoitus

Loppuraportti pohjalevien kartoituksesta valmistui syyskuussa 2004 (*Maintaining the natural state of the river Tenojoki – Periphyton survey 2003, Juha Miettinen*).

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) toteuttama pohjaeläin- ja kalastotutkimus perustuu pääasiassa olemassa olevaan dataan; loppuraportti valmistuu vuoden 2006 alussa.

6. Vesistömallin kehittäminen ja hydrologisten tietojen vaihtaminen

Ennustemalli on operatiivisessa käytössä ja operatiiviseen ennustemalliin on lisätty Norjan puolen reaaliaikaiset virtaama- ja lumihavainnot mallin tilan reaaliaikaista tarkistusta ja korjausta varten. Tämän avulla mallin ennustetarkkuus paranee. Jäänlähtöennustemallit on tehty Onnelansuvantoon ja Karasjoelle. Onnelansuvannon jäänlähtöennustemalli oli käytössä jo vuoden 2004 ennätysaikaisen kevään osalta. Jäänlähtöennusten onnistui hyvin; virhe oli vain 0-1 vrk noin viikkoa ennen jäänlähtöä, jolloin lämpötilat nousivat ennätysellisen korkeaksi ajankohtaan nähden.

Yhteyshenkilö:

Projektivastaava Timo Alaraudanjoki

2.2. Gröna Jobb i Tornedalen -ympäristöprojekti

Tausta:

Hanke käynnistyi paikallisten matkailuyrittäjien, kuntien edustajien sekä työvoima- ja ympäristöviranomaisten keväällä 2000 perustamalla esiselvityshankkeella. Tavoitteena oli kehittää alueen matkailullista merkitystä parantamalla ja yhtenäistämällä palvelurakenteita ja infrastruktuuria sekä selvittää rahoituslähteet. Esiselvityshanke valmistui 30.4.2003.

Esiselvityshankkeen pohjalta on aloitettu varsinaisen Gröna Jobb i Tornedalen -ympäristöprojektin toteutus 1.10.2004. Projektissa toteutetaan esiselvityshankkeessa suunniteltuja työkohteita Tornionjokilaakson kuntien alueilla molemmin puolin rajaa lukuun ottamatta Ylitornion kuntaa ja Ruotsin Kirunaa.

Tavoitteet:

Yhteistyöhankkeen tavoitteena on Tornionlaakson matkailullista vetovoimaa lisäämällä luoda edellytyksiä kestävän kehityksen periaatteiden mukaisen matkailun kehittämiseen, työllisyyden parantamiseen ja paikallisten ihmisten elinympäristön kohentamiseen. Myös kilpailuttaminen ja rajat ylittävän yhteistyön kehittäminen kuuluvat hankkeen tavoitteisiin.

Toimenpiteet:

1. Parannetaan moottorikelkkareittien rajanylityspaikkojen varustetasoa (informaatiotaulut)
2. Parannetaan veneenlaskupaikkojen varustetasoa (betonilaskuluiskat, laavut, jätehuolto)
3. Rakennetaan lintu-/luontotorneja

4. Entisöidään historiallisia kulkuväyliä (Laestadius polku)
5. Rakennetaan luontopolkuja
6. Avarretaan paikallisesti tärkeitä kulttuurimaisemia
7. Kilpailutetaan ja toteutetaan työviranomaisten kanssa koulutusohjelma tulevissa ympäristötöissä työllistettäville
8. Kilpailutetaan ja toteutetaan paikkatietoon perustuva rajat ylittävä digikartta
9. Tiedotetaan hankkeesta (kyläkokoukset, kunnat, lehtiartikkelit)

Toteutusaika:

Hanke toteutetaan 1.10.2004–31.12.2006.

Budjetti ja rahoittajat:

Kokonaisbudjetti 1 351 330 euroa

EU:n Interreg IIIA Pohjoinen, Pohjoiskalotti -osaohjelma	620 430 euroa
Lapin ympäristökeskus	199 564 euroa
Suomen kunnat	72 300 euroa
TE-keskus	68 500 euroa

Länarbetsnämnden i BD-län 390 536 euroa

Hankeorganisaatio:

Päähakijana ja toteuttajana on Lapin ympäristökeskus. Ruotsin puolella pääkumppanina on Skogs-vårdstyrelsen (1.1.2006 alkaen Skogsstyrelsen) Norrbotten.

Hanketta valvomaan on asetettu 26.04.2005 ohjausryhmä, joka on kokoontunut vuonna 2005 kolme kertaa. Ohjausryhmässä on mukana molempien maiden rahoittajien edustajat ja toiminta-alueen kuntien edustajat sekä molempien maiden toteuttaja viranomaisten edustajat.

Nykytila:

Ruotsin koordinaattoriksi on palkattu Jarmo Johansson 11.01.2005 alkaen. Suomen ja Ruotsin työkohteet on talven aikana tarkastettu. Tarkastuksessa havaittiin ettei kaikkia kohteita voida toteuttaa kunnossapito- ja maanomistajien sitoumusten puuttuessa, eikä niitä neuvotteluista huolimatta saatu kaikkiin suunniteltuihin kohteisiin. Näiden tilalle on haettu kustannusarvioltaan saman suuruiset kohteet.

Materiaalihankinnat on kilpailutettu talvella 2005 ja elokuussa 2005 on kilpailutettu työntekijöiden koulutuspaketti. Koulutus järjestettiin kahdessa osassa. Ensin järjestettiin viikolla 41 virkamiespaketti, jossa kaikki työntekijät olivat yhteisessä koulustilaisuudessa Ruotsin Hedenäsissä. Toinen osa pidettiin viikoilla 42-43 kolmella paikkakunnalla yhtäaikaisesti (Tornio, Kolari ja Enontekiö). Koulutettavia oli Ruotsista 15 ja Suomesta 18 henkilöä. Koulutus oli kaksikielinen. Koulutuksen aikana koulutettavat suorittivat mm. tulityö- ja työturvallisuuskortit

Valmistuneet työkohteet 2005

Suomi

Tornio: 5 veneenlaskupaikkaa , Karungin luontotorni ja Nivavaaran luontopolku (parkkipaikka puuttuu).

Pello: Korpikosken veneenlaskupaikka ja maiseman avarrukset Korpikoskella ja Turtolassa valmistuneet.

Kolari: Laestadius-polku valmistunut projektin osalta.

Muonio: Harrinivan kalastuspolku on lähes valmis.

Enontekiö: Markkinan luontotorni, laavu ja liiteri lähes valmiit, valmiusaste n.75 %

Ruotsi

Haparanda: Kukkolaforssen-Sundholm moottorikelkkareitin maisemointityöt, Pitkäjärven lintutorni ovat valmistuneet .

Övertorneå: Vuennonkosken laavu, kelkkareitti Polarcirkel – Övertorneå, Luppion lintutorni ja parkkipaikka, vaellusreitti Övertorneå – Haapakylä– Koivumaa (hieman kesken), Orjasjoen kalastuspolku, Haapakylänsaaren lintutorni ja Niskanpään vaellus ja kalastuspolku ovat valmistuneet.

Pajala: Yhtään kohdetta ei ole valmistunut. Lupa-asiat eivät ole vielä kunnossa. Osa lupa-asioista rajajokikomission käsittelyssä, kaikilta maanomistajilta ei ole saatu lupaa.

Yhteyshenkilöt:**Suomi**

Projektikoordinaattori Jari Uusitalo

Ruotsi

Koordinaattori Jarmo Johansson

2.3. Ympäristön seurantamenetelmien ja -tulosten vertailtavuuden ja yhteisen käytön kehittäminen Suomen ja Luoteis-Venäjän välillä**Tausta:**

Lapin ympäristökeskus on tehnyt yhteistyötä Kuolan ympäristölaboratorioiden kanssa yli kymmenen vuoden ajan. Yhteistyön tuloksena laboratorioiden tekninen ja laadullinen osaaminen sekä tulosten luotettavuus on parantunut, mikä on todettu mm. vertailukokein ja auditointikäynnein. Vuoden 2004 aikana yhteistyö on laajentunut ja käsittää alueellisesti Muurmanskin, Arkangelin ja Komin alueet.

Hankkeen yhteistyökumppaneita (kohderyhmiä) ovat:

- kolme ympäristölaboratoriota Murmanskin alueelta
- kolme ympäristölaboratoriota Komin alueelta
- kaksi ympäristölaboratoriota Arkangelin alueelta

Tavoitteet:

Varmistaa vertailukelpoisen ympäristöntilaa kuvaavan seuranta-aineiston saatavuus Kuolan alueelta sekä luoda edellytyksiä kansainvälisen ympäristötutkimuksen ja seurannan toteutumiselle (esim. AMAP). Käynnissä olevalla hankkeella jatketaan laboratorioiden välistä yhteistyötä ja edistetään laadullisen osaamisen siirtymistä osaksi laboratorioiden jokapäiväistä analyysitoimintaa.

Toimenpiteet:

Tavoiteltuun päämäärään päästään järjestämällä yhteistyölaboratorioiden henkilökunnalle kolutusta eurooppalaisten laatustandardien mukaisesta laatu järjestelmästä ja toimittamalla laboratorioille pienimuotoista tarvike- ja laiteapua. Hankkeen tuloksellisuutta seurataan vuosittain järjestettävillä laboratorioiden välisillä vertailukokeilla sekä auditoinneilla. Lisäksi hankkeen aikana selvitetään analytiikkatiedon käsittely- ja raportointimenettelytapoja sekä tutustutaan yhteistyöalueiden teollisuuslaitosten toimintaan.

Toteutusaika:

2004–2005(-2006)

Budjetti ja rahoittajat:

Kokonaisbudjetti	201 000 euroa
YM (lähialueyhteistyö)	173 000 euroa

Hankeorganisaatio:

Hankkeesta vastaa ja sitä koordinoi Lapin ympäristökeskus. Lisäksi hankkeen toteuttamiseen osallistuu asiantuntijoita Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksesta.

Nykytila:

Vuonna 2005 Lapin ympäristökeskus on järjestänyt laboratorioiden välisen vertailukokeet keskeisistä määrittämenetelmistä: vedenlaatu, raskasmetallit vedessä ja kaloissa. Vertailutulokset osoittivat, että enemmän huomiota pitää kiinnittää heikommin menestyneiden laboratorioiden kehittämiseen sekä vertailutoimintaan biologisen materiaalin kanssa. Vuoden 2005 maaliskuussa järjestettiin laboratoriohenkilöstölle seminaari Murmanskissa. Seminaarissa käsiteltiin kahta pääaihetta: laadun kehittäminen ja analyttiset menetelmät. Seminaariin osallistui 70 henkilöä, puolet Venäjältä ja puolet Suomesta. Vuoden 2005 syyskuussa järjestettiin teollisuuden ympäristösuojeluseminaari Rovaniemellä. Tilaisuuden tarkoituksena oli suomalaisen ja venäläisen ympäristösuojelujärjestelmien vertailu sekä tiedon saaminen teollisuuslaitosten valvonnasta. Seminaarin ohjelmassa oli Lapin ympäristökeskuksen ympäristösuojeluasiantuntijoiden esitelmiä sekä venäläisten kollegoiden puheenvuoroja ympäristösuojelujärjestelmästä Venäjällä, lupamenettelystä, teollisuuslaitosten valvonnasta ja tarkastuksista. – Hanketta ei ole toteutettu vielä loppuun, vaan muutamia toimenpiteitä jouduttiin siirtämään vielä vuodelle 2006.

Yhteyshenkilö:

Projektikoordinaattori Ilona Grekelä

2.4. Yhteisen ympäristöseuranta- ja -arviointijärjestelmän kehittäminen ja käyttöönotto Suomen, Norjan ja Venäjän raja-alueella

Tausta:

Suomen, Norjan ja Venäjän raja-alueella suurin ympäristön tilaan vaikuttava tekijä on Kuolan niemimaalla sijaitseva kuparia, nikkeliä ja rikkihappoa tuottava Petsenganikel-kombinaatti. Viime vuosina tapahtuneet ja suunnitteilla olevat kombinaatin päästöjen merkittävään vähentämiseen tähtäävät toimet johtavat muutoksiin ympäristön tilassa. Tällä hetkellä pohjoisen alueen ympäristön tilan seuranta ilmasta, maa- ja vesiekosysteemeistä tekevät kunkin valtion ympäristöasiantuntijat itsenäisesti erilaisilla seuranta- ja arviointimenetelmillä. Tämä lisää seurannan kustannuksia ja ennen kaikkea vaikeuttaa tulosten tehokasta hyödyntämistä ja siten ympäristön tilan kokonaisvaltaista hahmottamista. Nyt kombinaatin uudistaminen tarjoaa ainutlaatuisen tilaisuuden käynnistää seuranta ympäristön toipumisesta rajat ylittävänä yhteistyönä. Tämä tieto on tarpeen pohjoisten alueiden luonnonvarojen kestävässä hyödyntämisessä.

Tavoitteet:

Hankkeen pitkántähtäimen tavoite on, että koko pohjoista aluetta koskevat ympäristön tilaa kuvaavat seurantatiedot ovat luotettavia, vertailukelpoisia ja valtakuntien rajojen yli ympäristöalojen asiantuntijoiden käytössä. Harmonisoidut seurantatiedot edistävät Petsenganikel-kombinaatin modernisoinnin jälkeistä pohjoisen luonnon toipumiskyvyn tutkimusta ja seuranta ja laajemmin esim. ilmaston muutoksen ympäristövaikutusten selvittämistä sekä antavat yhä luotettavampaa ja laajalaisempaa tietoa poliittisen päätöksenteon tueksi, kun suunnitellaan pohjoisten luonnonvarojen nykyistä tehokkaampaa hyödyntämistä kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Hankkeen välitön tavoite on rajojen yli ulottuvan yhteistyön vahvistaminen alueen ympäristöviranomaisten ja -tutkimuslaitosten välillä sekä yhteisesti toimeenpantavan pitkäaikaisen ympäristöseurantaohjelman tuottaminen, samoin kuin harmonisoitujen ympäristön tilan seurannan mittaus- ja arviointimenetelmien kehittäminen ja käyttöönotto.

Toimenpiteet:

Tässä hankkeessa vertaillaan ja sovitaan yhteisistä ympäristön tilan seuranta- ja arviointimenetelmistä, suunnitellaan yhteinen pitkäaikainen seurantaohjelma ja sovitaan tietojen yhteiskäytöstä. Seurantaohjelman toteutus käynnistetään projektin aikana.

1. Yhteisen ympäristötilan (ilma, maa, vesi) seurantaverkon muodostaminen Suomen, Norjan ja Venäjän raja-alueella

Tavoite: Alustavan kattavan ympäristön tilan seurantaverkoston (ilma, maa, vesi) muodostaminen

Toimet: 1) Kartoitetaan olemassa olevat seurantatiedot, havaintoasemat ja mittauskohteet. Tämän pohjalta määritellään alueelliset puutteet havaintoasemien ja mittauskohteiden osalta ja täydennetään seurantaverkoston tarpeiden mukaisesti. 2) Järjestetään koulutusseminaari hankkeen toimijoille aiheesta: Metalliteollisuuden päästöjen vaikutusmekanismit maa- ja vesiekosysteemeihin. 3) Alustavan yhteisen seurantaverkoston muodostamisen jälkeen valitaan ilmasta sekä maa- ja vesiekosysteemeistä seurattavat indikaattorit ja sovitaan hankkeen aikaiset vastuualueet toimijoiden välillä sekä tiedonvälitystavat. 4) Laaditaan hankkeen www-sivut, joissa kuvailaan hankkeen tavoitteet, toimenpiteet, toimijat ja eri osa-alueiden eteneminen.

2. Ympäristötilan seuranta- ja arviointimenetelmien vertailu

Tavoite: Selvitetään nykyisin käytössä olevien ympäristön tilan seuranta- ja arviointimenetelmien ja niiden antamien tulosten väliset erot ja luotettavuus.

Toimet: 1) Tutustutaan valituissa mittauskohteissa toisten käyttämiin menetelmiin käytännössä toteuttamalla samanaikaisesti näytteidenotot ja kenttähavainnot sovitusta indikaattoreista (esim. vesi-, pohjaeläin- ja maaperänäytteet sekä puiden harsuuntumisen ja pintakasvillisuuden seuranta). 2) Järjestetään vertailukokeita ja auditointeja hankkeeseen osallistuvien ympäristölaboratorioiden välillä vesikemian ja biologisten määrityksien ja analyysimenetelmien osalta sekä yhdenmukaistetaan tulosten käsittelyä ja raportointia.

3. Tiedon keruu ympäristötilasta

Tavoite: Hankealueen ympäristön tilan selvittäminen toimenpiteessä yksi muodostetun seurantaverkoston ja valittujen indikaattorien avulla.

Toimet: Käytössä olevilla menetelmillä kerätään tietoa ilman- ja vedenlaadusta sekä maa- ja vesiekosysteemien tilasta (esim. kuormittava laskeuma, raskasmetallipitoisuudet sammaleissa, vedessä ja pohjasedimenteissä).

4. Yhteisen seurantatiedoston koostaminen

Tavoite: Viranomaisten ja tutkijoiden yhteiskäytössä olevan tiedoston avulla ympäristön tilassa tapahtuvista muutoksista saadaan kokonaisvaltaisempi ja tarkempi käsitys. Hankkeen jälkeen viranomaistyönä kerättävät ympäristön tilan seuranta- ja arviointitiedot viedään tähän tiedostoon. Myöhemmin tiedosto on mahdollista liittää EU:n vesipolitiikan puitteiden toteutuksen yhteydessä perustettavaan yhteiseen kansainvälisten vesistöjen tilaa kuvaavaan seurannan tietokantaan ja seuranta- ja raportointijärjestelmään.

Toimet: 1) Sopimusten solmiminen hankkeeseen osallistuvien yhteistyökumppanien välillä projektin aikana ja sen jälkeen kerättävien mittaustulosten yhteiskäytöstä. 2) Tiedoston rakentaminen ja hankkeessa kerättyjen tietojen siirto tiedostoon. 3) Tiedoston ja yhteiskäytön toimivuuden testaus. 4) Hankkeen jälkeen tiedoston virkatyönä tehtävän ylläpidon kustannusten arviointi.

5. Hankkeessa tuotetun tiedon ja kokemuksen pohjalta pitkäaikaisesta yhteisestä ympäristöseuranta- ja arviointijärjestelmästä sopiminen ja sen käyttöönotto

Tavoite: Ympäristöviranomaisilla ja -tutkijoilla on käytössä yhteisesti tuotettua, luotettavaa ja ajankohtaista tietoa pohjoisen alueen ympäristön tilasta.

Toimet: 1) Muodostetaan toimenpiteen kolme tulosten pohjalta lopullinen seurantaverkosto ja valitaan ympäristön tilan muutoksiin herkästi reagoivat indikaattorit. 2) Päätetään jatkossa käytettävistä yhteisistä ympäristöseuranta- ja arviointijärjestelmistä toimenpiteiden kaksi ja kolme tulosten pohjalta. 3) Laaditaan yhteinen ympäristön tilan seurantaohjelma käsikirjan muodossa. 4) Sovitaan vastuualueet toimijoiden välillä sekä tiedonvälitystavat. 5) Käynnistetään pitkäaikainen ympäristön tilan seuranta yhteisillä seuranta- ja arviointimenetelmillä.

Toteutusaika:

1.7.2003–31.12.2006

Budjetti ja rahoittajat:

Hankkeen kokonaisbudjetti:	1 594 871 euroa
EU:n tukikelpoiset kokonaiskustannukset:	681 026 euroa
Interreg IIIA Pohjoinen, Kolarctic –osaohjelma	408 617 euroa
Lapin ympäristökeskus	272 409 euroa
Kustannuserittely maittain:	
Suomen kustannukset	681 026 euroa
Norjan kustannukset	723 331 euroa
Venäjän kustannukset	181 514 euroa

Hankeorganisaatio:

Hanke on kolmen maan: Suomen, Norjan ja Venäjän välinen hanke. Hankkeen päätoimijoina ovat ympäristöviranomaiset ja -tutkimuslaitokset. Hankkeen päähakija on Lapin ympäristökeskus, joka vastaa koko hankkeen toimivuudesta, koordinoi yhteistyökumppanien ja yhteistyöosapuolten toimintoja sekä toteuttaa vesiekosysteemiin kohdistuvia toimenpiteitä Suomen puolella. Hankkeessa on kolme suomalaista yhteistyökumppania; Metsäntutkimuslaitos (vastaa maaekosysteemeihin kohdistuvista toimenpiteistä Suomen puolella), Ilmatieteenlaitos (vastaa ilmanlaadun ja laskeuman seurantaan kohdistuvista toimenpiteistä Suomen puolella) ja Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (vastaa pienten järvien kalojen populaatiomuutosten tutkimuksiin kohdistuvista toimenpiteistä Suomen puolella).

Norjalainen yhteistyöosapuoli on Finnmarkin läänihallitus, joka vastaa projektin toteuttamisesta Norjan puolella. Venäläinen yhteistyöosapuoli on Murmanskin alueen hydrometeorologian ja ympäristö-seurantalaitos (Murmansky GIDROMET), joka vastaa Murmanskin alueella valtiollisen ympäristöseurannanohjelman toteuttamisesta. Hankkeessa GIDROMET vastaa vedenlaadun ja vesiekosysteemien tilan seurannasta Paatsjoki- ja Pechengajoki- vesistöalueilla lukuun ottamatta pieniä järviä. Lisäksi GIDROMET osallistuu tasavertaisesti muiden yhteistyökumppanien ja yhteistyöosapuolten kanssa yhteisen seuranta- ja arviointijärjestelmän kehittämiseen, seurantamenetelmien harmonisointiin sekä hankkeessa tuotetun tiedon yhdistämiseen seurantatiedostoksi.

Nykytila:

Hankkeen toimenpiteet ovat edenneet pääsääntöisesti laaditun toimintaohjelman mukaisesti. Vuonna 2005 viidestä toimenpidekokonaisuudesta kaksi oli toteutunut ja kolme oli toteutumisvaiheessa. Hankkeen toimenpiteiden toteutumisesta voidaan todeta seuraavaa:

1. Ympäristöseurantaverkon muodostaminen Suomen, Norjan ja Venäjän raja-alueella ja nykyisten seurantojen käyttökelpoisuuden arviointi ja puutteiden selvittäminen

Kaikissa kolmessa osaprojektissa: ilma, vesi, maa seurantaverkot on muodostettu. Projektille on rekisteröity oma Web-osoite: www.pasvikmonitoring.org ja Internetsivujen sisältöä työstetään parhaillaan.

2. Ympäristötilan seuranta- ja arviointimenetelmien vertailu

Ilman laadun osaprojektissa menetelmien vertailutoimenpiteet koskivat rikkidioksidin mittaustuloksien laatua. Veden laadun ja vesiekosysteemien osaprojektissa verrattiin sedimentti- sekä kalanäytteenottomenetelmiä sekä järjestettiin laboratorioden väliset vertailukokeet. Hankkeessa toteutetaan kalastonseurantamenetelmien vertailua sekä testataan sedimentaatiomenetelmän sopivuutta ympäristön tilan muutosten seurantaan. Norjan geologisen tutkimuskeskuksen ja Lapin ympäristökeskuksen pohjavedenseurantatuloksia verrattiin.

3. Tiedon keruu ympäristön tilasta hankkeen seurantaverkon avulla

Vuonna 2005 ilman laadun, veden laadun seuranta sekä terrestristen ekosysteemien seuranta toteutettiin suunnitelman mukaisesti Suomen, Norjan ja Venäjän puolella.

4. Yhteisen seurantatiedoston koostaminen

Ilma-, vesi- ja maaekosysteemit- työryhmät yhdistävät hankkeen aikana kolmen maan alueilta saadut seurantatiedot Excel-taulukkoihin ja käyttävät ne mm. loppuraportin sekä pitkäaikaisen seurantaohjelman kirjoittamiseen. Maaekosysteemit-osaprojektissa aloitetaan tietokannan rakentamista Metsäntutkimuslaitoksessa jo olemassa olevaan tietokantaan yhteyteen.

5. Hankkeessa tuotetun tiedon ja kokemuksen pohjalta pitkäaikaisesta yhteisestä ympäristöseuranta- ja arviointijärjestelmästä sopiminen ja käyttöönotto

Hankkeessa tuotettavien asiakirjojen, mm. kirjallisen yhteisen ympäristöseurantaohjelman suunnittelu on alkanut vuonna 2005.

Suunnitellut hankkeen toimenpiteet vuodelle 2006:

Vuonna 2006 hankkeen toteuttamista jatketaan projektisuunnitelman mukaisesti. Loppuraportti valmistuu vuoden 2006 elokuun lopussa ja on pohjana yhteiselle pitkäaikaiselle ympäristöseurantaohjelmalle. Vuoden 2006 lokakuussa järjestetään workshop, jossa käsitellään hankkeen aikana saatuja tutkimus- ja seurantatuloksia. Kirjallinen yhteinen ympäristöseurantaohjelma saadaan valmiiksi lokakuussa ja luovutetaan suomalais-norjalaiselle rajavesistökomissiolle jatkotoimenpiteitä varten.

Yhteyshenkilö: Koordinaattori Ilona Grekelä

2.5. Tornionjoen TRIWA-hanke (The River Torne International Watershed)

Tausta:

Hankkeen lähtökohtana on ollut yhteensovittaa ja kehittää menetelmiä vesipuidedirektiivin toimeenpanossa kansainvälisellä Tornionjoen vesienhoitoalueella. TRIWA koostuu kolmesta eri osahankkeesta:

Osahanke I: Att utveckla en gemensam typindelning av sjöar och vattendrag i det internationella avrinningsdistriktet, Torne älv.

Osahanke II: Referensförhållanden i sjöar och vattendrag i Torne älvdal - underlag av ett miljöövervakningsprogram.

Osahanke III: Tornionjoen sivujokien referenssikohteiden kalastotutkimukset

Tavoitteet:

Osahankkeen I tavoitteena on saada aikaan yhteensovitettu vesistöjen tyypittelyjärjestelmä Tornionjoen vesienhoitoalueelle. Osahankkeen II tavoitteena on selvittää yleisimpien pintavesityyppien luonnontilaiset vertailuolosuhteet, saada aikaan yhteensovitettu suomalais-ruotsalainen vesistöntilan seurantaohjelma Tornionjoen vesistöalueelle sekä lisätä valtioiden rajat ylittävää yhteistyötä kansallisten ja alueellisten viranomaisten, eri kuormittajien ja muiden asianosaisten tahojen välillä. Osahankkeen III tavoitteena on selvittää pienempien jokityyppien vertailuolosuhteet kalaston pohjalta.

Toimenpiteet:

Osahanke I:

1. Suomen ja Ruotsin vesistö GIS-aineistojen läpikäynti ja harmonisointi.

2. Suomalaisen ja ruotsalaisen vesistöjen tyypittelyjärjestelmän testaaminen ja kehittäminen GIS- ja kenttätöaineistojen avulla siten, että saadaan aikaan yhteensovitettu tyypittelyjärjestelmä Tornionjoen vesienhoitoalueelle.

Osahanke II:

1. Vesistön tilan seurantaohjelman kehittäminen ja harmonisointi
 - 1.1. Maastotutkimukset tavallisimmilla vesistötyypeillä
 - 1.2. Referenssiolosuhteiden määrittäminen tavallisimmille vesistötyypeille Tornionjoen vesistöalueella.
 - 1.3. Ihmistoiminnan aiheuttamien paineiden tunnistaminen ja vaikutusten arviointi yhteisten menetelmien avulla Tornionjoen vesienhoitoalueella.
 - 1.4. Vesistön ekologisen tilan alustava arviointi yhteisesti sovitulla menetelmällä.
 - 1.5. Suomalais-Ruotsalaisena yhteistyönä tapahtuvan vesistöseurannan ja monitorointiverkon kehittäminen
2. Tiedon levittäminen ja sidosryhmäyhteistyö (kotisivut: www.triwa.org)
3. Hallinto ja raportointi

Osahanke III:

1. Täydentävät kalastotutkimukset, joiden tuloksia voidaan hyödyntää ekologisen tilan arvioinnissa ja luokittelussa.

Toteutusaika:

Osahanke I : 1.7.2003 - 31.12.2004

Osahanke II: 1.9.2003 – 30.6.2006

Osahanke III: 1.7.2005 - 31.12.2005

Budjetti ja rahoittajat:

Osahanke I: Pohjoiskalotin neuvosto myönsi rahoitusta 225 000 SEK

Osahanke II: Interreg IIIA Pohjoiskalotti –osaohjelman hallintokomitea myönsi hankkeelle rahoitusta kokouksessaan 11.6.2003. Interreg – hankkeen kokonaisbudjetti on 247 360 €.

Osahanke III: Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio myönsi rahoitusta yhteensä 15 000 €.

Hankeorganisaatio:

Osahanke I: vastuullisina organisaatioina Norrbottenin lääninhallitus ja Lapin ympäristökeskus. Tarkkailijoina Finnmarkin, Tromssan ja Nordlandin lääninhallitukset Norjasta.

Osahanke II: päävastuu Norrbottenin lääninhallitus, kumppani Lapin ympäristökeskus

Osahanke III: vastuullisina organisaatioina Lapin ympäristökeskus ja Norrbottenin lääninhallitus

Nykytila:

Osahankkeet I ja III on saatettu menestyksekkäästi loppuun ja raportoitu. Osahanke II valmistuu 30.6.2006 mennessä. Hankkeen tulokset julkaistaan raporttina sekä painettuna, että internetissä.

Yhteyshenkilö:

vesibiologi Petri Liljaniemi

2.6. Barents 2010, Interreg III B Itämeri -hanke

Tausta:

Barentsin 2010 hankkeen tehtävänä on edistää Barentsin alueen strategisesta suunnittelua vuoteen 2010. Hanke on jaettu neljään pääosioon, jotka ovat teollisuuden kehittäminen, koulutus ja tutkijataapaamiset, ympäristö sekä liikenne ja infrastruktuuri (liite 2). LAP:n vetovastuulle kuuluu hankkeen vesiosio. Hankkeen toteutus kestää vuoden 2006 maaliskuun loppuun (www.barents2010.net).

Budjetti ja rahoittajat:

UM/MMM:n kansainvälisten asioiden rahoista on myönnetty vuosittain nyt noin 40 000 €/v rahoitus. Lapin ympäristökeskuksen oman osuuden (pääosin työtä) arvo 3 vuodelle n. 6 000 € ja venäläisen osapuolen osuus kokonaiskustannuksista on ollut noin kolmannes. Tulevien vuosien osuus suunnitelmien mukaan yli 15% ja nämä rahat tulevat v. 2006 ja 2007 Murmanskin luonnonvarainkomitealta.

Hankeorganisaatio:

Vetäjänä/koordinoijana Lapin ympäristökeskus, Venäjällä Montsegorskin kaupunki ja Central Kola Expedition

Nykytila:

Tutkittu alustavasti vedenottoaluetta, jonka antoisuus noin 15 000 m³/d. Vedenottopisteiden ja kaivopaikkojen tutkimus seuraavana ohjelmassa.

Yhteyshenkilö:

Hydrogeologi Heikki Hautala

2.8. Ihmiset ja suoalueiden perintö, kansainvälinen luonto- ja maaseutumatkailuhanke - *Connecting People to their Peatland Heritage Project*

Kuvaus:

Hanke on EU:n LEADER+ varoin toteutettu Peräpohjolan kehitys –toimintaryhmän hanke, jonka kohteena ovat toiminta-alueen luonto- ja maaseutumatkailukohteet. Hankkeen tarkoituksena on hankealueen matkailun ja suoluonnon moninaiskäytön lisääminen siten, että alueen luontoarvot eivät vaarannu.

Hankekokonaisuus sisältää kaksi osahanketta; kussakin maassa toteutettavan kansallisen osahankkeen (Suomessa *Napapiirin retkeilyalueen niittykulttuuripolku –hanke*) ja yhteisen kansainvälisen verkottumis- ja tiedonvaihtohankkeen *Ihmiset ja suoalueiden perintö (Connecting People to their Peatland Heritage)*. Molemmista osahankkeissa tehdään yhteistyötä kansainvälisten kumppaneiden, yrittäjien, kyläyhteisöjen ja asiantuntijaorganisaatioiden välillä.

Tavoitteet:

Hankekokonaisuuden kansainvälisen osion tavoitteena on löytää uusia näkökulmia suoalueiden "ymmärtämiseen" ja kestävään käyttöön, jakaa hankekumppanuudessa ja suoalueilla eri puolilla Eurooppaa saatuja kokemuksia sekä tietojen ja osaamisen vaihto.

Toimenpiteet:

1. Kansainväliset WorkShopit - oppimis- ja työpajojen järjestäminen
2. Parhaiden käytäntöjen oppaan laadinta
3. Disseminaatio -seminaari
4. Tiedotustoiminta

Toteutusaika:

1.1.2005 - 31.1.2007 (arvio; rahoitus hankkeelle myönnetään vuosittain)

Budjetti ja rahoittajat:

Kokonaisbudjetti:	93 864,00 €
Julkinen rahoitus	84 476,60 €
Yksityinen rahoitus	9 386,40 €

Hankeorganisaatio:

Kansainvälisen hankeosion Suomen koordinaattori on Peräpohjolan kehitys. Muut suomalaiset hankekumppanit ja asiantuntijat ovat GTK, Metsähallitus ja Lapin ympäristökeskus. Eurooppalaiset yhteistyökumppanit ovat Lomond and Rural Stirling LEADER + (Skotlanti, UK), Offaly Leader + Company LAG (Irlanti) ja GAL Centre Ouest Bretagne LEADER + (France) sekä heidän kansalliset kumppaninsa.

Nykytila:*1) Kansainväliset WorkShopit- oppimis- ja työpajat*

Hankkeessa järjestetään ja osallistutaan neljään kansainväliseen työpaja- ja koulutusseminaariin, joista yksi toteutetaan kussakin maassa. Kansainväliset työpaja- ja koulutusseminaarit muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden kansainvälisten partnereiden ja kunkin partnerin kansallisten hankkeiden välille. Näiden avulla luodaan verkostoja ja tuetaan oppimisprosessia.

Työpaja- ja koulutusseminaarit ovat keskittyneet maittain pidettäviin teemallisiin luentoihin, joissa on kyseisen maan alakohtainen vahvuus otettu huomioon. Tarve oppia toisilta on selvä ja paras tapa oppia on soveltaa teorioita käytännössä: kokeilla erilaisia menettelytapoja ja ottaa käyttöön kumppaneilta sekä heidän kohteistaan saatuja kokemuksia ja tietoa.

Jokainen kumppani isännöi koulutustyöpajan tietojen ja osaamisen vaihdon tukemiseksi. Vuonna 2005 toteutettiin seminaarit kolmessa maassa; 19.-21.4.2005 Skotlanti, aiheena ”Yhteisöjen osallistaminen”, 14.-17.6.2005 Suomi, aiheena ”Luonnonmateriaalien käyttö reiteillä ja opastus” (Tutustuminen mm. Napapiirin retkeilyalueen niittykulttuuripolkuun) ja 12.-17.9.2005 Irlanti, aiheena ”Opastus taiteen avulla ja esteetön pääsy kaikille”. Vuonna 2006 on sovittu järjestettäväksi seminaari Ranskassa aiheesta ”Nuorten mukaanotto toimintaan”.

2) Parhaiden käytäntöjen opas

Hankkeen innovatiivinen elementti on yhdessä tuotettava ”Parhaiden käytäntöjen opas”, jonka avulla levitetään tietoa kansainvälisen yhteistyöhankkeen onnistumisista ja parhaista käytännöistä. Jokainen toimija (Suomesta Metsähallitus, GTK, Ympäristökeskus ja Vikajärven kyläyhdistys) pitää yksityiskohtaista päiväkirjaa hankkeeseen tehdyistä töistä. Raportit toimitetaan määräajoin Skotlantiin tehtävään nimitetylle raportoijalle, joka laatii päiväkirjoista sekä koulutustyöpajojen oppimiskokemuksista Parhaiden käytäntöjen –oppaan. Käytännön tasolla opas liittyy Metsähallituksen hallinnoimaan ”Kivalonaavan niittykulttuuripolku” –hankkeeseen.

Yhteyshenkilö:

Tulosaluepäällikkö Ykä Karjalainen

3. MUUT EU-OSARAOITTEISET HANKKEET

3.1. Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi -hanke

Tausta:

Olemassa olevan kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennuskannan inventointi on Lapissa sekä puutteellista että vanhentunutta. Vuonna 1975 Lapin seutukaavaliiton toimesta suoritettu inventointi käsitti vain toiseen maailmansotaan mennessä rakennetun ympäristön. Inventoinnissa on suuria alueellisia vaihteluja. Jälleenrakennuskauden ja sitä nuoremmat rakennukset ovat jääneet kokonaan inventointien ulkopuolelle. Lapin jälleenrakennuskauden rakennukset, erityisesti rakennuskokonaisuuksudet ovat valtakunnallisestikin arvokkaita.

Lapin kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennuskannan inventointi käynnistyi vuonna 2004. Hankkekokonaisuus toteutetaan kolmena osahankkeena; **Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi (EAKR -hanke)**, Tietoa ja toimeentuloa Lapin kulttuuriympäristöstä (ESR -hanke) ja Työvoimavarat tehokäyttöön (Lapin TE -keskuksen hallinnoima ESR -hanke).

Tavoitteet:

Hankkeen tavoitteena on saattaa rakennusperintöön liittyvä tieto ajan tasalle ja viedä inventointitieto paikkatietojärjestelmään. Aineistosta tuotetaan myös alueittaiset sekä saamelaiskulttuuria koskevat DVD-levyt. Tallennettu tieto on kansalaisten, viranomaisten ja päätöksentekijöiden käytettävissä ja toimii myös perusselvitysmateriaalina eriasteiselle kaavoitukselle ja muulle maankäytölle.

Hankkeessa luodaan myös tietopohja kiireellisimminkin kunnostustarpeessa olevista rakennuksista. Projektilla annetaan kasvusysäys korjausrakentamiselle ja tulevaisuudessa hankkeessa tehtyjen inventointien pohjalta voidaan laatia yksityiskohtaiset kunnostussuunnitelmat niille kohteille, joita voidaan käyttää alueen elinkeinotoiminnassa. Hankkeella lisätään myös Lapin rakennusperintöä koskevan tutkimuksen edellytyksiä sekä tulosten hyödynnettävyyttä. Kulttuurihistoriallisesti arvokas ympäristö luo edellytyksiä myös kulttuurimatkailun kehittämiseksi sekä vahvistaa alueen veto-voimaisuutta ja asukkaiden kulttuuri-identiteettiä.

Toimenpiteet:

Hankkeessa inventoidaan neljän vuoden aikana kaikkien Lapin läänin kuntien kulttuuriympäristöjä ja rakennusperintöä, ja viedään tämä inventointitieto paikkatietojärjestelmäpohjaiseen tietokantaan. Materiaalista laaditaan kunnittaiset DVD –levyt ja inventointien päätyttyä järjestetään seutukunnittain kulttuuriympäristöseminaareja.

Saamelaisalueelta laaditaan saamelaisen kulttuuriperinnön käsittävä osio, jonka laadinnasta vastaa saamelaiskäräjien alaisuudessa oma koordinaattori. Osiossa toimii myös oma Saamelaiskäräjien nimeämä ohjausryhmä. Saamelaisalueelta laaditaan myös saamelaiskulttuuria koskeva DVD-levy ja kirjallinen julkaisu. Hankkeeseen sisältyy myös arkeologisen kulttuuriperinnön osuus. Hankkeessa toimii oma arkeologi, joka vastaa koko hankealueen arkeologisen kulttuuriperinnön kohdetietojen päivittämisestä.

Toteutusaika:

1.5.2004–30.4.2008

Budjetti ja rahoittajat:

Kokonaisbudjetti:	506 208 euroa
EU (tavoite 1 -ohjelma/EAKR)	253 104 euroa
Valtio (YM)	253 104 euroa

Hankeorganisaatio:

Lapin ympäristökeskus hallinnoi hanketta. Hankkeen ohjausryhmässä ovat mukana Lapin Liitto, Museovirasto/Lapin maakuntamuseo, Saamelaiskäräjät, Ympäristöministeriö, Lapin TE-keskus ja Lapin ympäristökeskus.

Nykytila:

Hanke toimi kahtena ensimmäisenä vuotena (2004-2005) Itä-, Pohjois- ja Tunturi-Lapin alueella, yhteensä 12 kunnassa. Näillä alueilla inventoitiin yhteensä 2557 kohdetta ja 4871 yksittäistä rakennusta. Inventointitietoja on siirretty tietokantaan. Itä-, Pohjois- ja Tunturi-Lapin tietokantojen on arvioitu olevan valmiina vuoden 2007 alussa. Kuvia hankkeessa on tähän mennessä otettu n. 50 000. Hanke on itse järjestänyt ja osallistunut erilaisiin rakennusperintöä ja kulttuuriympäristöä käsitteleviin tapahtumiin ja seminaareihin

Yhteyshenkilö:

Projektipäällikkö Tiina Elo

3.2. Tietoa ja toimeentuloa Lapin kulttuuriympäristöstä**Tausta:**

Lapin kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennuskannan inventointi käynnistyi vuonna 2004. Hankekokonaisuus toteutetaan kolmena osahankkeena; Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi (EAKR-hanke), Tietoa ja toimeentuloa Lapin kulttuuriympäristöstä (ESR -hanke) ja Työvoimavarat tehokäyttöön (Lapin TE -keskuksen hallinnoima ESR -hanke). ESR -hankeosio, **Tietoa ja toimeentuloa Lapin kulttuuriympäristöstä** vastaa inventoijien koulutuksesta ja tukityöllistämisyksiköstä.

Tavoitteet:

Tavoitteena on lisätä kohderyhmään kuuluvien osaamista ja valmiuksia inventointityössä. Osallistujat koulutetaan ja työllistetään hankkeessa ko. tehtäviin. Inventointityöhön liittyy myös uuden tekniikan hyväksikäyttöä, mikä parantaa osallistujien mahdollisuuksia työllistyä tai hakeutua koulutukseen. Inventointityön tavoitteena on kerätä Lapin kulttuuriympäristöä koskevaa aineistoa ja viedä se paikkatietojärjestelmään. Tuloksia voidaan hyödyntää mm. kuntien kehittämistyössä, elinkeinolisissä hankkeissa sekä tutkimus- ja opetustyössä.

Toimenpiteet:

ESR -hanke vastaa koulutuksesta, työelämänvalmennuksesta sekä kohteiden inventointityöstä muissa Lapin kunnissa paitsi Muonio, Kolari, Kittilä, Savukoski, Salla, Pelkosenniemi, Kemijärvi ja Posio, joissa inventointityö tehdään Työvoimavarat tehokäyttöön -hankkeen puitteissa. Tavoitteena on saada 80 henkilöä osallistumaan projektiin. Koulutuksessa osallistujat saavat valmiudet inventointityöhön ja koulutuksen sisältö on seuraava: Arkeologisen kulttuuriperinnön perusteet, Lapin paikallishistoria, kohteen nykytilan arviointi, inventointikoulutus ja laitteiston käyttökoulutus.

Työelämänvalmennuksessa osallistujat suorittavat inventointityötä ohjaajien opastuksella. Työllistymisvaiheessa osallistujat ovat työsuhteessa Lapin ympäristökeskukseen ja tekevät inventointia työnsuunnittelijoiden ja projektihenkilöstön ohjeistuksen mukaisesti. Osallistujille järjestetään info-päivä alan koulutus- ja työllistymismahdollisuuksista.

Toteutusaika:

01.07.2004–31.12.2007

Budjetti ja rahoittajat:

Kokonaisbudjetti: 1 107 912 euroa

EU (tavoite 1 -ohjelma/ESR) 553 956 euroa

Valtio (TM)	522 463 euroa
Kunnat	31 493 euroa

Hankeorganisaatio:

Lapin ympäristökeskus on projektin toteuttajana. Hankekokonaisuudesta vastaa projektipäällikkö Tiina Elo ja ESR-osiesta vastaa hallinnollinen työnvalvoja Riku Tapio.

Nykytila:

Projekti on käynnissä ja projektin seurantaraportin mukaan vuoden 2005 loppuun mennessä projektissa aloittaneita oli yhteensä 42, joista naisia oli 15. Loppuun suorittaneita on 36, joista naisia on 14. Keskeyttäneitä on 3, joista naisia 1. Henkilökoulutus- ja henkilötyöpäiviä on kertynyt tähän mennessä 3133. Inventointiohjelman mukaan vuoden 2005 loppuun mennessä oli inventoitu yhteensä 2483 kohdetta Pohjois-, Itä- ja Tunturi –Lapissa. Vuosien 2006-2007 aikana toteutetaan inventointiohjelmalla Rovaniemen seudulla ja Kemi-Tornion alueella. Uusin osallistujaryhmä aloittaa koulutusjakson toukokuussa 2006.

Yhteyshenkilö:

Hallinnollinen työnvalvoja Riku Tapio

3.3. Natura 2000 -alueet Lapin voimavaraksi**Tausta:**

Luontodirektiivin velvoittamana ja ympäristöministeriön toimeksiannosta alueelliset ympäristökeskukset laativat Natura 2000 -verkostoon kuuluville alueille hoidon ja käytön yleissuunnitelman. Lapissa yleissuunnitelma laaditaan erillisessä yhteistyöhankkeessa verkoston laajuuden vuoksi (3,1 milj. ha).

Tavoitteet:

Hankkeessa laaditaan Lapin Natura 2000 -alueiden hoidon ja käytön yleissuunnitelma sekä tiedotetaan aktiivisesti Natura 2000 -ohjelmasta.

Toimenpiteet:

Yleissuunnitelma laadittiin osallistavan suunnittelun menetelmällä. Kuusi seutukunnallista työryhmää kartoitti alueisiin kohdistuvat käytön ja hoidon paineet. Seutukuntatyön perusteella maakunnallinen työryhmä linjasi käytön ja hoidon periaatteet Lapin Natura 2000 -verkostoon kuuluville alueille. Yleissuunnitelma oli lausunnolla loka-marraskuussa kolmisen viikkoa ja valmis joulukuussa 2005.

Hankkeessa toimitettiin kansalaisille suunnattu yleistajuinen Lapin Natura-opas, maakuntalehdissä julkaistujen asiantuntijoiden kirjoitusten pohjalta koottu Natura-artikkelisarja sekä Natura vaikuttaa Lapissa – hankkeen erillisselvityksiä koskeva julkaisu.

Lisäksi järjestettiin kolme teemakohtaista seminaaria, joissa käsiteltiin mm. metsästyksen ja kalastuksen, luontomatkailun ja metsätalouden suhdetta Naturaan sekä Natura-arviointia.

Hankkeella oli ajan tasalla olevat internetsivut, joiden avulla pyrittiin myös jakamaan tietoa Naturasta, seutukuntatyöryhmien työskentelystä, sivuilla pystyi tutustumaan myös teemapäivien esitelmiin ja keskusteluihin.

Toteutusaika:

1.9.2004–31.12.2006 (lisäaika myönnetty)

Budjetti ja rahoittajat:

300 000 euroa. 150 000 euroa on EAKR-rahastosta, 150 000 euroa kansallista rahoitusta.

Hankeorganisaatio:

Lapin ympäristökeskus hallinnoi hanketta, Metsähallitus ja Lapin liittotoimivat yhteistyökumppaneina. Ohjausryhmässä on projektihenkilöstö sekä edustajat Lapin ympäristökeskuksesta, Metsähallituksesta ja Lapin liitosta.

Projektissa työskenteli vuonna 2005 kolme työntekijää: koordinaattori, tiedottaja/projektisihteeri ja erikoissuunnittelija.

Seutukuntatyöryhmiin ja maakunnalliseen suunnittelutyöryhmään osallistui yhteensä noin 120 lapilaista. Seutukunnallisten työryhmien puheenjohtajana toimi Lapin liiton edustaja. Maakunnallisen työryhmän puheenjohtajana puolestaan Lapin ympäristökeskuksen edustaja.

Nykytila:

Hanke on saanut lisäaikaa vuoden 2006 loppuun lisätiedotusmateriaalin tuottamiseksi. Tiedotusmateriaalin, esitteiden ja julisteiden graafinen luonnossuunnittelu samoin kuin tekstin luonnostaminen on alkanut. Materiaalin ja muun aineiston kuvaaminen ja hankkiminen käynnistyy Natura-alueilla kesällä ja syksyllä. Loppusyksystä ja alkutalvesta alkaa materiaalin työstäminen ja editointi ja joulukuussa valmistuvat alueiden seutukuntakohtaiset esitteet, Natura-julisteet ja DVD.

Yhteyshenkilö:

Projektikoordinaattori Tuula Leskelä (31.1.2006 saakka), Päivi Posio (1.4.2006 alkaen)

3.4. Pyhä-Luoston alueen ympäristötyöt, jatkohanke**Kuvaus:**

Hankkeella kehitetään Pyhä-Luostotunturin matkailuedellytyksiä luontoarvot huomioiden niin, että edistetään myös alueen ympärivuotista käyttöä, parannetaan alueen yritysten toimintaedellytyksiä ja turvataan väestön peruspalvelujen säilyminen alueella. Uusia reittejä pohjataan ja vanhoja parannetaan niiden laatua kohottamalla, informaatiota lisäämällä sekä luomalla edellytykset niiden tuotteistamiselle.

Tavoitteet:

Hankkeen tavoitteena on parantaa yritysten toimintaympäristöä kehittämällä varsinkin alueen kesämatkailun toimintaedellytyksiä. Hanke antaa rakennusvaiheen työpaikkojen lisäksi hyvät edellytykset matkailualan työpaikkojen lisääntymiselle niin majoitus- sekä ravintolapalveluissa, ohjelmapalveluyrityksissä sekä reittien kunnossapidossa.

Hanke on Lapin matkailustrategia 2003-2006 (Pyhä-Luosto –strategia 2006) tavoitteiden mukainen. Matkailustrategian mukaan Pyhä-Luoston tavoitteena on erilaistua Lapin muista kohteista mm. seuraavilla vetovoimatekijöillä: Kahden toisiaan täydentävän tunturikeskuksen tunnelma ja palvelut, tunturien välimaastossa sijaitsevat luontoaktiviteetit, helposti saavutettava ja esimerkillisesti tuotetettu Pyhä-Luoston kansallispuisto, ametistikaivos sekä vakiintuneet teemat ja tapahtumat. Pyhän rinnetuote on Suomessa ylivoimainen aktiivihiihtäjille ja Pyhä-Luosto hiihtotuote on kokonaisuutena kilpailukykyinen kotimaan suurten hiihtokeskusten kanssa.

Toimenpiteet:

Hankesuunnitelma sisältää seuraavia kohteita:

- Kiimaselän ja Salmiaavanojan latukämppien rakentamisen
- Pyhäjärven uimarannan palveluvarustuksen parantamisen
- Luontokeskus – Pohjoisrinne – Karhujuomalampi vaellusreitin peruskorjauksen
- Teemapuiston alueen polkujen ja reittien rakentamisen

- Tunturikeskuksen aluetta ja reitistöjä esittelevän infosmaatiopisteen rakentamisen
- Luoston uimarannan laajennus ja kunnostus
- Ahvenlammen ulkoilureitin kunnostus murskepintaiseksi
- Luoston lähireittien kunnostaminen; Ukko-Luoston reitin kunnostaminen, Yli-Luoston ja Koirapuisto-Rykimäkeron latureittien rakentaminen
- RäkkiLuoston satamaan taukopaikan rakentaminen veneilijöille
- Kartoitetaan Pyhä-Luosto alueen retkeilyviitoituksen ja opastuksen nykytila ja laaditaan suunnitelma niiden yhtenäistämiseksi.

Toteutusaika:

1.5.2005-31.12.2006

Budjetti ja rahoittajat:

Kokonaisbudjetti	560 000 euroa
EU (tavoite 1-ohjelma/EAKR)	196 000 euroa
Valtio (YM)	196 000 euroa
Kunnat (Kemijärvi, Pelkosenniemi ja Sodankylä)	112 000 euroa
Yksityiset (Pyhä-Luoston matkailu-Yhdistys ry, Noitatunturi Oy ja Pyhän Vesi Oy)	56 000 euroa

Hankeorganisaatio:

Hankkeen vastuullisena vetäjänä ja toteuttajana on Lapin ympäristökeskus. Hankkeella on ohjausryhmä, joka koostuu kansallisista rahoittajaosapuolista. Ohjausryhmä seuraa yhteishankkeen toteutusta ja neuvottelee yhteishankkeen toteutukseen liittyvistä seikoista.

Nykytila:

Toteutettavien kohteiden suunnittelutyö aloitettiin kesäkuussa 2005. Lapin ympäristökeskus on rakentanut Kiimaselän ja Salmiaavanojan latukämpät kesän ja syksyn aikana. Pyhäjärven uimarannan viimeistelytyöt maanrakennustöiden osalta on tehty. Rannan kävelyreitti on valmis. Rajaojaan on tehty silta kävelyreitille. Maahisteatteri on yhdistetty uimarantaan kävelypolulla. Pysäköintipaikan massanvaihto 40 %:sti tehty. Luontokeskus – Pohjoisrinne – Karhujuomalampi vaellusreitin (n. 2,4 km) pohjatyöt on tehty ja pinnoittaminen murskeella on puoleksi tehty. Teemapuiston reittejä on raivattu n. 800 m:n matkalta. Luoston lähireittien kunnostaminen (n. 8,4 km) on toteutettu pääosin vuoden 2005 aikana. Pyhä-Luoston alueen retkeilyviitoitus ja opastuksen nykytila on kartoitettu sekä suunnitelma on tehty niiden yhtenäistämiseksi.

Yhteyshenkilö:

Rakennuspäällikkö Kauko Haikola

3.5. Pello- ja Säynäjärven kunnostus**Tausta:**

Kunnostuskohde kuuluu Tornion–Muonionjoen vesistöalueeseen (nro 67.25 Pellojärven valuma-alue). Pellon kirkonkylän itäpuolella sijaitsevan Pello- ja Säynäjärven pinta-ala on 4,2 km². Järven vedet laskevat Pellojärvenputaan ja Jolmanputaan kautta Tornionjokeen.

Pello- ja Säynäjärven vesipinta vaihtelee Tornionjoen vedenkorkeutta seuraten. Voimakas vesipinnan vaihtelu näkyy myös alueen linnustossa. Pesiviä vesilintuja ja kahlaajia on niukasti. Muutonaikainen merkitys on kuitenkin huomattava. Kuivimpina kesinä vesistön käyttö veneilyyn on mahdotonta,

koska vesisyvyys valtaosassa järvaluetta on vain 10–30 cm. Talvisin matala vesialue jäätyy pohjaan saakka heikentäen kalaston elinoloja.

Hanke on ollut vireillä jo kohta kolmekymmentä vuotta. Pellon kunta on tehnyt ensimmäisen aloitteen Pello- ja Säynäjärven kunnostamiseksi 3.12.1973. Aloitteen pohjalta laadittiin Lapin vesipiirin vesitoimistossa hankesuunnitelma vuonna 1979. Hankkeen tavoitteena oli estää vedenpinnan lasku kalastoa ja vesistön virkistyskäyttöä haittaavalle tasolle. Hanke ei silloin saanut riittävää kannatusta joten se jäi toteuttamatta. Pellon kunta on tehnyt uuden kunnostusaloitteen Lapin ympäristökeskukselle 14.11.1995.

Pellojärvi–Säynäjärvi (F 130 1005) kuuluvat Natura 2000 suojelualueverkostoon ja valtakunnalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan. Naturassa alue on sekä luonto- että lintudirektiivin perusteella (SCI ja SPA). Natura-alueen pinta-ala on 583 ha. Valtakunnalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan alue on sisällytetty valtioneuvoston päätöksellä 3.6.1982.

Tavoitteet:

Kunnostuksen tavoitteena on parantaa vesimaisemaa sekä linnuston elinolosuhteita, asuinympäristön viihtyisyyttä sekä alueen virkistyskäyttömahdollisuuksia ja siten tukea myös matkailuelinkeinoa.

Toimenpiteet:

Tarkoituksena on Jolmanputaan Luusuaan rakennettavalla tekokoskella nostaa järven keskivesipintaa noin 0,5 metriä. Kalankulun ja veneilyn helpottamiseksi ruopataan Pellojärvenpudasta rautatiesillan läheisyydestä Säynäjärven alueelle. Pello-Säynäjärven muuttoaikainen merkitys pyritään säilyttämään rakentamalla ruoppausmassojen avulla kahlaajien ruokailualueeksi keinolietteikköjä. Luontomatkojen edistämistä ja koululaisten käyttöä varten rakennetaan alueelle luontopolku ja lintutorni. Jolmanputaan virkistyskäyttömahdollisuuksien parantamiseksi rakennetaan kevyenliikenteenväylä rautatien viereen. Väylän rakentamisella luodaan mahdollisuudet koko Jolmanputaan ympäri kiertävän ulkoilureitin toteuttamiseen.

Toteutusaika:

1.1.2003 – 31.12.2004

Hankkeelle on 14.09.2004 myönnetty jatkoaikaa 31.12.2005 saakka.

Hankkeelle on 03.11.2005 myönnetty jatkoaikaa 30.11.2006 saakka.

Budjetti ja rahoittajat:

Kokonaisbudjetti	750 000 euroa
EU (tavoite 1-ohjelma/EAKR)	300 000 euroa
Valtio (YM)	262 500 euroa
Kunta (Pello)	187 500 euroa

Hankeorganisaatio:

Hankkeen vastuullisena vetäjänä on Lapin ympäristökeskus. Yhteistyösapuolena on Pellon kunta.

Nykytila:

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio on myöntänyt 28.12.2000 Pellon kunnalle luvan Pello- ja Säynäjärven kunnostamiseen. Lapin ympäristökeskus ja Pellon kunta ovat tehneet sopimuksen yhteistyöstä hankkeen toteuttamisesta ja toimenpiteiden jakautumisesta osapuolten kesken 16.12.2002.

Lapin ympäristökeskus toteutti kevättalven 2003 aikana Pellojärvenputaan ruoppaustyöt sekä keinolietteikön rakentamisen ruoppausmassoista Pellojärven Akanlahteen kahlaajien ruokailupaikaksi. Kesän 2003 aikana rakennettiin luontopolku ja lintutorni Pitkäniemeen. Rantojen raivaustyöt suoritettiin kesällä ja syksyllä 2003.

Pohjapato Jolmanputaan luusuaan rakennettiin keväällä 2004 ja viimeistelytyöt saatiin valmiiksi syksyllä 2004. Kesän 2004 aikana pohjapadolla oli väliaikainen veneensiirtolaite. Lopullinen veneensiirtolaite rakennettiin keväällä 2005 ja se on ollut käytössä kesän 2005. Luontopolun alkuun rakennettiin pysäköintialue ja luontopolun alkuosaa vahvistettiin murskekerroksella.

Pellon kunnan osuuteen kuuluvan kevyen liikenteen väylän sillan rakentamiskustannukset todettiin urakkatarjousten perusteella niin korkeiksi, etteivät kunnan hankkeeseen varaamat määrärahat olisi riittäneet, joten Pellon kunta esitti, että kevyen liikenteen väylän ja sillan rakentamisesta luovutaan. Pellon kunta on tehnyt hankkeen sisällön muutosesityksen, että kevyen liikenteen väylän ja sillan rakentamatta jättämisestä säästyvä määräraha kohdistetaan seuraaviin kohteisiin:

- Eero Mäntyranan puiston jatkorakentaminen
- pohjapadon merkitseminen poijulla ja taululla
- venevalkaman rakentaminen pohjapadon alapuolelle
- pitkospuureitin infotaulut ja opasteet
- tulvaluukkujen kunnostaminen
- teräsbetonisten portaiden rakentaminen tulvapenkalle
- leikkivälineitä uimarannalle

Lapin ympäristökeskus hyväksyi määrärahojen käytön muutosesityksen 14.09.2004. Edellä mainituista rakenteista venevalkama pohjapadon alapuolelle on rakennettu syksyllä 2004.

Lapin ympäristökeskus on viimeistellyt kesällä v. 2005 pohjapatorakenteen ja lintutornille johtavaa pitkospuureittia sekä muita maisemanhoito- ja viimeistelytyötä. Pellon kunta on toteuttanut v. 2005 pääosin Eero Mäntyranan puiston jatkorakentamisen, merkinnyt pohjapadon poijuilla ja tauluilla, rakentanut pitkospuureitin infotaulut ja opasteet, kunnostanut Jolmanputaan tulvapenkereiden tulvaluukkuja ja rakentanut teräsbetoniset portaat kolmeen eri kohteeseen.

Pellon kunta toteuttaa v. 2006 vielä tulvaluukkujen mahdollisia lisäkorjauksia, Mäntyranan puiston toteuttamatta olevat rakenteet, leikkivälineiden rakentamisen uimarannalle ja vastaa hankkeen vaikutusten seurannasta hyväksytyyn seurantaohjelman mukaisesti.

Yhteyshenkilö:

Rakennuspäällikkö Kauko Haikola

3.6. Keminsuu–Liedakkala vesihuolto, vaihe II

Tausta:

Keminsuun–Liedakkala vesihuollon yleissuunnitelma käsittää kokonaispituudeltaan n. 10 km pituisen alueen, joka rajoittuu Kemijokeen, Rovaniemen tiehen ja Kemi–Rovaniemi rautatiehen. Yleissuunnitelman tavoite on saada vaikutusalueen kiinteistöt (314 kiinteistöä, 940 asukasta) toimitusvarman vedenjakelun ja keskitetyn viemäröinnin piiriin, jolloin alueen jätevesien johtaminen maaperään ja sitä kautta Kemijokeen loppuisi. Hankkeen toteutus on vaiheistettu siten, että I vaihe on käynnistynyt v. 2003 ja sen toteutuksesta vastaa Keminmaan kunta. III-vaihe toteutetaan vuosina 2006–2008.

Tavoitteet:

Hankkeella on vaikutuksia hankealueen väestön elämän laatuun ja elinolosuhteisiin ympäristöhaittojen poistuessa ja asumisviihtyvyyden noustessa. Vähentäessään pohja- ja pintavesien pilaantumisvaaraa hankkeella on myös suoranaisia terveydellisiä vaikutuksia. Alueen infrastruktuurin saaminen nykyaikaiselle tasolle luo edellytyksiä myös uudelle asutukselle ja yritystoiminnalle.

Toimenpiteet:

II vaiheen alue on n. 4 km ja sen vaikutuspiirissä on n. 110 kiinteistöä (n. 330 asukasta). Kiinteistöt ovat pääsääntöisesti vesijohtoverkoston piirissä, mutta jätevedet käsitellään kiinteistökohtaisin laittein. Maaperä on huonosti vettä läpäisevää, jolloin jätevesien maahan imeytykselle on huonot edellytykset. Hankkeen toimesta vaikutusalueen kiinteistöt liitetään keskitettyyn viemäröintijärjestelmään ja samalla rakennetaan tarvittavilta osin uutta vesijohtoverkosta lisäten näin alueen vedenjakelun varmuutta.

Toteutusaika:

1.10.2003–30.9.2006

Budjetti ja rahoittajat:

Kokonaisbudjetti	970 000 euroa
EU (tavoite 1-ohjelma/EAKR)	339 500 euroa
Valtio (MMM)	339 500 euroa
Kunta (Keminmaa)	291 000 euroa

Hankeorganisaatio:

Hankkeen vastuullisena vetäjänä on Lapin ympäristökeskus. Yhteistyösopimuksena on Keminmaan kunta.

Nykytila:

Hankkeen I vaihe on käynnistynyt v. 2003, sen toteutuksesta on vastannut Keminmaan kunta. II-vaihe on käynnistynyt varsinaisten rakennustöiden osalta syyskuussa 2004. Hanke on valmistunut viemäriinlinjojen asennuksen osalta syksyllä 2005 ja viemäröintijärjestelmä otettiin käyttöön heti valmistumisen jälkeen. Vesijohtolinjan lopulliset viimeistelytyöt tehdään kesäkaudella v.2006.

Yhteyshenkilö:

Rakennuspäällikkö Kauko Haikola

3.7. Sallatunturin alueen ympäristötyöt**Tausta:**

Hankkeella kehitetään Sallatunturin alueen matkailuedellytyksiä luontoarviot huomioiden. Reitistöjä parannetaan niiden laatua kohottamalla, informaatiota lisäämällä sekä luomalla edellytykset niiden tuotteistamiselle. Töitä painotetaan myös aikaisemmasta rakentamisesta tai matkailijavirroista aiheutuneiden maisemavaurioiden maisemointiin. Hankkeella on myönteinen vaikutus luonnonmaisemaan, alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, ympäristötietoisuuteen sekä myönteiset sosiaaliset vaikutukset.

Tavoitteet:

Hankkeen tavoitteena on parantaa erityisesti matkailualan yritysten kesämatkailun toimintaedellytyksiä. Hanke antaa rakennusvaiheen työpaikkojen lisäksi hyvät edellytykset matkailualan työpaikkojen lisääntymiselle majoitus- ja ravintolapalveluissa, ohjelmapalveluyrityksissä sekä reittien kunnossapidossa.

Toimenpiteet:

Hankkeen toimenpiteillä luodaan edellytyksiä alueen tehokkaammalle tuotteistamiselle parantamalla reitistöjen kuntoa ja lisäämällä opastus- ja informaatiopisteitä. Keskeisillä alueilla maisemoidaan aikaisemmasta rakentamisesta aiheutuneita ympäristövaurioita. – Tehtävät toimenpiteet: 1) Sukkalalammen entisen kalankasvatusaltaan kunnostus ja maisemointi, 2) Sallatunturin laskettelurinteen maisemointi, 3) Sallatunturin portti, reittisilta maantien yli Sallatunturin ydinalueella sekä muita

reitistön kunnostustöitä, 4) lähi- ja kauko-opasteet maantielle sekä reittiopasteet ja informaatiot reitistöistä (myös Internet), 5) rakennetaan ja kunnostetaan virkistyskäyttökohteita (uimapaikka, golfin lähiharjoittelurata, lasten seikkailupolku ja leikkipuisto), 6) avosähkölinjan maakaapelointi.

Toteutusaika:

1.1.2004 - 31.12.2005

Hankkeelle on myönnetty jatkoaikaa 30.09.2006 saakka.

Budjetti ja rahoittajat:

Kokonaisbudjetti	450 000 euroa
EU (tavoite 1-ohjelma/EAKR)	157 500 euroa
Valtio (Ympäristöministeriö)	157 500 euroa
Kunta (Salla)	90 000 euroa
Yksityiset	45 000 euroa

Hankeorganisaatio:

Hankkeen vastuullisena vetäjänä ja toteuttajana on Lapin ympäristökeskus. Hankkeella on ohjausryhmä, joka koostuu kansallisista rahoittajista.

Nykytila:

Sallatunturin alueelle on suunniteltu toiminta-alueita, joiden tarkoituksena on palvella liikuntarajoitteisia henkilöitä, lapsiperheitä, yritysryhmiä, charterlennoilla saapuvia ulkomaalaisia jouluturisteja sekä yksittäisiä turisteja.

Vuoden 2004 aikana on rakennettu yritysten sisääntuloportit ja toteutettu Sallatunturin tuoli-hissilinjan purku. Poropuiston Upinlammen rantaan rakennettiin tie, kalastusta varten pitkokset liikuntarajoitteisille, toimintarata ja tulistelulaavu, liiteri sekä kompostikäymälä. Outalammin toiminta-alueelle rakennettiin laavumallinen tulipaikka. Ruuhitunturin latureittiä rakennettiin n. 7 km Poropuistosta Ruuhitunturin Lehtoavaan kodalle. Ruuhitunturin näköalatorni maalattiin paremmin ympäristöön sopivalla harmaalla värillä. Tervanpolttamalammen kodalle rakennettiin liiteri ja ulkokaäymälä. Opastusta parannettiin pystyttämällä moottorikelkkareiteille virallisia reittimerkkejä ja korjailemalla teiden varsilla olevia infokatoksia. Alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen Sallatunturin portin sijaan päätettiin rakentaa Sallatunturin ydinkeskustaan alikulkutunneli moottorikelkkaliikennettä varten. Alikulkutunnelin suunnittelutyö aloitettiin. Karhulammen toiminta-alueella työt aloitettiin vanhan hissiaseman purkamisella ja betoniosan puuvuorauksella.

Vuonna 2005 toteutettiin Sukkalammen kunnostustyö poistamalla kantoja lammen pohjasta. Maisemointityötä on tehty asuntovaunualueella, Sallatunturin siirtymärinteellä ja Poropuiston moottorikelkkareitillä sekä kunnostettu laskettelurinteiden lumiaitoja. Sallatunturin ydinkeskustaan rakennettiin kesän 2005 aikana alikulkutunneli moottorikelkkaliikennettä varten. Välille Sallan maja – Sallan kirkonkylä rakennettiin moottorikelkkareitti. Reittiopasteita ja informaatiota reitistöistä on parannettu. Poropuiston Upinlammelle lammen rantaa rakennettiin terassi ja katsomorakenteet. Karhulammen toiminta-alueella rakentamista jatkettiin tekemällä vanhaan hissiasemaan lasten liukumäki, terassi vanhempia varten ja pallomeri rakennuksen sisätiloihin. Leikkipaikan viereen rakennettiin suuri keinu ja viereinen leikkipuisto aidattiin, jotta porot eivät pääse alueelle. Outalammin toiminta-alueelle rakennettiin lammasaitoja ja veräjiä, sekä kunnostettiin vanha kalankasvatustaltaan pato, Siskelinlammelle valmistui tulipaikka ja Keselmäjärven uimaranta kunnostettiin. Lisäksi toteutettiin Hangasharjun näköalaterassin viimeistelytyöt ja asennettiin paikoilleen Sallatunturin kohokuviokartta.

Vuonna 2006 toteutetaan vielä rakenteiden viimeistelyitä ja rakennetaan maanteille lähi- ja kauko-opasteita.

Yhteyshenkilö:

Rakennuspäällikkö Kauko Haikola

3.8. Hahtisaaren puiston ja venesatama-alueen kunnostus

Tausta:

Hahtisaaren venesatama ja puistoalue sisältyvät Kemin kaupungin jo vuosia valmistelemaan Kemin kansalliseen kaupunkipuistohankkeeseen. Puistoalue liittyy kiinteästi vuonna 2002 valmistuneeseen sisäsatamaan ja on osa laajempaa sisäsatamasta alkavaa ja pohjoiseen suuntautuvaa rantareitistöä. Rantapuistossa sijaitsee myös Majakka-aukio, koko puistoalueen keskus.

Kaupunki on teettänyt jo aikaisemmin Hahtisaaren puiston ja venesatama-alueen kunnostussuunnitelman, josta osa toteutetaan tässä hankkeessa.

Tavoitteet:

Hanke luo edellytyksiä Hahtisaaren puistoalueen kehittämiseksi asumis- ja virkistyskäyttöön. Tavoitteena on erottaa asuntoalue ja yleinen virkistysalue selkeästi toisistaan.

Toimenpiteet:

Nykyinen Hahtisaaren niemen nokka, jossa talvisin on säilytetty veneitä, kunnostetaan rantapuistiksi. Aluetta laajennetaan venesataman ruoppausmassoilla ja sitä muotoillaan niin, että saadaan aikaan tilallista vaihtelua. Veneiden talvisäilytys siirretään muualle.

Satama-allasta ja sinne johtavaa väylää ruopataan. Ruoppaus on suunniteltu tehtäväksi osaksi jään päältä ja osittain lauttakalustoa hyväksi käyttäen ja massat kuljetetaan mereen pengerrerettävälle läjitysalueelle. Penkereen ulkoluiskaan tehdään eroosiosuojaus.

Kemin kaupungin toteuttamalla erillishankkeella *Hahtisaaren puiston kehittäminen* venesatamaan rakennetaan nykyisten venepaikkojen lisäksi viranomaislaiturit ja ruoppausmassojen läjitysalue muotoillaan ja maisemoidaan paikallisiin oloihin sopeutuneilla kasveilla ja pensaita.

Toteutusaika:

1.11.2004 - 31.9.2006

Budjetti ja rahoittajat:

Kokonaisbudjetti	908 000 €
EU (tavoite 1-ohjelma/EAKR)	393 000 €
Valtio (YM)	196 500 €
Kemin kaupunki	318 500 €

Hankeorganisaatio:

Hankkeen vastuullisena vetäjänä on Lapin ympäristökeskus. Yhteistyösopimuksena on Kemin kaupunki. Hankkeella on ohjausryhmä, joka seuraa yhteishankkeen toteutusta ja neuvottelee yhteishankkeen toteutukseen liittyvistä seikoista.

Nykytila:

Lapin ympäristökeskus on toteuttanut kunnostustyöhön liittyviä alustavia jäädytys- ja muita valmisteluita tammikuussa v. 2005. Urakoitsija on aloittanut alustavat työt satama-alueen jäädytyksellä ja työpenkereen teolla helmikuun puolivälissä. Ruoppaustyö penkereen päältä aloitettiin helmikuun lopulla ja ruoppaustyö lopetettiin huhtikuun puolenvälin jälkeen. Massoja ruopattiin ja kuljetettiin

Hahtisaaren läjitysalueelle yhteensä 28 058 m³itd. Massoja on edelleen siirretty Nauskan läjitysalueelle 6 245 m³itd ja Takajärven alueelle 806 m³itd. Viimeistelyruoppaus tehdään toukokuussa v. 2006.

Kemin kaupunki on aloittanut erillishankkeena laiturityöt toukokuun alussa v. 2005 laiturien maatu- kien ja veneiden laskuluiskan teolla. Viranomaislaituri on asennettu paikoilleen heinäkuussa. Pysä- köintialueen pohjatyöt ja asfaltointi on suoritettu kesän ja syksyn aikana. Valopylväät satama- alueelle on asennettu syksyn aikana.

Yhteyshenkilö:

Rakennuspäällikkö Kauko Haikola

3.9. Keski-Lapin linnustollisesti arvokkaiden aapasoiden suojelu ja käyttö
- Protection and usage of aapa mires with a rich avifauna

Tausta:

Viisivuotinen EU:n Life-Luontorahaston tukema hanke. Hankekohteina ovat Keski-Lapin viisi suu- rinta aapasuokohdetta. Kohteet kuuluvat kansalliseen soidensuojeluohjelmaan ja NATURA 2000 esitykseen. Hankkeen tarkoituksena on kohteiden suojelun toteutus ja alueiden moninaiskäytön jär- jestäminen siten, että suojelun perusteina olevat luontoarvot eivät vaarannu. Hakemuksen valmiste- luvaiheessa paikalliset asukkaat ja kuntien edustajat olivat aktiivisesti mukana.

Tavoitteet:

Tavoitteena on pohjoisboreaalisten aapasoiden suojelu hankkeeseen sisältyvillä Natura 2000 -alueilla ja alueiden erilaisten käyttömuotojen yhteensovittaminen siten, että luontoarvojen säilymi- nen ei vaarannu.

Toimenpiteet:

1. Maanhankinta 6 300 ha
2. Hoito- ja käyttösuunnitelmat (5 kpl)
3. Ennallistamis- ja luonnonhoitotoimenpiteet
4. Tiedotustoiminta

Toteutusaika:

1.11.2000–31.10.2005

Budjetti ja rahoittajat:

Kokonaisbudjetti:	3 230 314 euroa
EU (Life-luonto)	1 589 314 euroa
Lapin ympäristökeskus (YM)	1 085 386 euroa
Metsähallitus	555 614 euroa

Hankeorganisaatio:

Hankkeen koordinoija on Lapin ympäristökeskus, kumppaneina ovat Metsähallitus, Luontopalvelu ja Laatumaa

Nykytila:

Hanke päättyi aikataulun mukaisesti 31.10.2005. Hankkeen tavoitteet saavutettiin. Kokonaisbudjetti alittui 21 %. Suurin syy budjetin alittumiseen oli maanhankinnan muodostuminen kustannuksiltaan noin 31 % pienemmäksi kuin hankesuunnitelmassa oli arvioitu. Hankkeen loppuraportti on komis- sion tarkistettavana (yhteenveto hankkeen toteutumisesta liite 3).

Yhteyshenkilö:

Metsätalousinsinööri Jouni Rauhala

3.10. Simojoen kunnostus ja suojele - Restoration and protection of the River Simojoki

Tausta:

Hankealueena on Simojoen vesistöalue. Hankkeen tarkoituksena on palauttaa ja säilyttää Simojoen Natura-alueen luontotyyppien ja lajien suotuisa suojelun taso tehostamalla vesiensuojelutoimenpiteitä valuma-alueella ja kunnostamalla muutettu jokiluonto takaisin luonnontilaan. Simojoki on yksi harvoja ”Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit” -luontotyyppiä sisältävä Natura-alue Suomessa.

Tavoitteet:

Hankkeen tavoitteena on Natura 2000 ohjelmaehdotukseen kuuluvan Simojoen ekologinen kunnostus ja suotuisan suojelutason turvaaminen sekä Simojoen opetus- ja virkistyskäytön sekä matkailuelinkeinon mahdollisuuksien kehittäminen. Hanke palvelee myös vesipolitiikan puitedirektiivin mukaisia tavoitteita Simojoen vesistössä.

Toimenpiteet:

1. Simojoen pääuoman ekologisen tilan kartoitus
2. Simojoen pääuoman ekologinen kunnostus
3. Maatalouden suojavyyhykkeiden perustaminen pilottialueilla
4. Turvetuotantoalueiden jälkikäytön suunnittelu pilottikohteilla
5. Metsätalouden vesiensuojelutoimenpiteiden toteutuksen kartoitus
6. Haja-asutusalueen jätevesien käsittelytilanteen kartoitus Simojoen vesistöalueella
7. Valistusmateriaalin tuottaminen maa- ja metsätaloudesta sekä haja-asutuksesta aiheutuvan haja-kuormituksen vähentämisestä
8. Vesipolitiikan puitedirektiivin mukainen seuranta ekologisen kunnostuksen jälkeen
9. Luonto- ja maaseutumatkailua palvelevan esitemateriaalin tuottaminen (jokiretkeilyopas, www-sivut)

Toteutusaika:

1.5.2002–30.4.2007

Budjetti ja rahoittajat:

Kokonaisbudjetti	1 138 525 euroa
EU (Life-luonto)	495 258 euroa
Lapin ympäristökeskus (YM, MMM)	135 843 euroa
Lapin TE-keskus	463 129 euroa
Simon kunta	13 455 euroa
Ranuan kunta	13 455 euroa
Simon Turvejaloste Oy	3 785 euroa
Vapo Oy	10 000 euroa
Metsäkeskus Lappi	2 000 euroa
Metsähallitus	1 600 euroa

Hankeorganisaatio:

Hanketta koordinoi Lapin ympäristökeskus, kumppaneina Simon ja Ranuan kunnat, Lapin TE-keskus, turvetuottajat (Vapo Oy ja Simon Turvejaloste Oy), metsäkeskus Lappi, Metsähallitus, RKTL, Peräpohjolan kehitys ry

Nykytila:

Ekologisen tilan kartoitus: Ekologisen tilan kartoituksella pyritään saamaan riittävä kuva Simojoen Natura-alueen tämän hetken ekologisesta tilasta ja siihen vaikuttavista tekijöistä kunnostustoimenpiteiden seurantaan varten. Kartoitus suoritettiin käyttäen EU:n vesipolitiikan puitedirektiivin mukaisia indikaattoriryhmiä ja menetelmiä. Ekologista tilaa on selvitetty kasvillisuuteen, kalastoon, pohjaeläimiin, pohjaleviin, veden laatuun ja kuormitukseen sekä joen habitaatteihin ja rakenteelliseen tilaan liittyvillä kartoituksilla. Eri osaselvityksistä on valmistunut raportit. **Osio toteutettu, raportit valmistuneet (2003)**

Simojoen pääuoman ekologinen kunnostus:

Simojoen pääuoman ekologinen kunnostus käynnistyi loppusyksyllä 2002. Koskialueita on projektin aikana kunnostettu tähän mennessä kaikkiaan noin 100 hehtaaria (kokonaistavoite noin 130 hehtaaria). Virtapaikkoihin on levitetty soraa kutualueiden kunnostusta varten noin 2 300 m³. Simojoen ekologinen kunnostus on kauden 2005 jälkeen edennyt joen yläosalla Simojoen luusuasta Hosioon saakka ja alaosalla Simojoen suosan koskialueilta noin 10 kilometriä ylävirtaan. Simojoen pääuoman kunnostukset joen keski- ja alaosalla saatetaan projektin osalta loppuun kesäkaudella 2006.

Peltoalueiden suojavyöhykkeiden toteuttaminen:

Tilakohtaiset suojavyöhykesuunnitelmat on laadittu kaikkiaan viidelle jokivarren tilalle. Suunnittelualasta (yht. 4, 65 ha) suojavyöhykkeen osuus on 3, 94 hehtaaria ja pellon ja vesistön välisen luonnontilaisen alueen 0,71 hehtaaria. Suunnitelmat luovutettiin tiloille huhtikuussa 2003. Viljelijä päättää itse erityistuen hakemisesta suunnitelman pohjalta. Projektissa mukana olevilla tiloilla suojavyöhykkeen perustaminen onnistuu jo olemassa olevasta nurmesta.

"Suojavyöhykkeet vesiensuojelussa –Opas Simojokivarren viljelijöille" esitelehtinen valmistui tammikuussa 2004. Esitevihkosesta otettiin 100 kpl:n suomenkielinen painos. Lisäpainos (100 kpl) otettu loppukesällä 2004. Esitteitä on mennyt jakoon jokivarren viljelijöille kuntien maaseutusihteerien kautta. **Osio toteutettu, suojavyöhykesuunnitelmat laadittu, esitevihkonen valmistunut (2004)**

Turvetuotantoalueiden jälkikäytön suunnittelu pilottikohteilla:

Turvetuotantoalueiden jälkihoidon ja –käytön suunnitelma on laadittu kahdelle kohteelle, Lumiaavan lohko 1 (171,5 ha) ja Iso-Tuohiaapa (83 ha). Suunnittelalueet, Lumiaavan lohko 1 ja Iso-Tuohiaapa, ovat topografialtaan, maaperäolosuhteiltaan ja kuivatusolosuhteiltaan erilaisia. Suunnitelmassa on selvitetty ne olosuhteet ja tekijät, jotka tulisi huomioida jälkikäytön lähtökohdaksi. Tutkimustulosten, kivennäismaan lajitekoostumuksen ja maanäytteiden ravinneanalyysien perusteella on kummallekin osahankkeessa mukana olevalle kohdealueelle esitetty kolme eri vaihtoehtoa suopohjien jälkikäytölle. Nämä vaihtoehdot ovat ns. monikäyttövaihtoehdot ja ennallistamisvaihtoehto. Eri vaihtoehdot perustuvat ennen kaikkea pohjamaalajin ominaisuuksiin ja ravinteisuuteen sekä oletettuun, jäljelle jäävään turvekerroksen paksuuteen. Esitetyt jälkikäyttövaihtoehdot ovat suuntaa antavia, ja niiden toteutuminen riippuu maanomistajien päätöksistä. **Osio toteutettu, raportti valmistunut (2004)**

Selvitys metsätalouden vesiensuojelutoimenpiteistä:

Hanke käynnistyi toukokuussa 2004, jolloin partnereiden (metsäkeskus Lappi ja metsähallitus) kanssa kartoitettiin arvioitavaksi valittavia kohteita, pääasiassa kunnostusohjituskohteita. Kohteiden sijaintia verrattiin Simojoen ekologisen tilan kartoituksen tuloksiin.

Kesän 2004 aikana arvioitiin vesiensuojelutoimenpiteiden toteutumista seitsemällä kohdealueella Hosiossa, Maurussa, Yli-Kärpässä ja Soikossa (yhteispinta-ala noin 512 ha). Näistä kuusi on kunnostusohjitusaluetta ja yksi maanmuokkausalue. Alueita ei ole käyty läpi systemaattisesti, vaan keskityttiin vesiensuojelun kannalta tärkeimpiin lohkoihin.

Kultakin kohdealueelta käytiin läpi vesiensuojelusuunnitelma sekä arvioitiin toteutettuja vesiensuojelutoimenpiteitä (suojavyöhyke, laskeutusaltaat, pintavalutuskenttä, lietekuopat, kaivukatkot, koskeikat, muu), niiden toteutusta ja toimivuutta, vesien johtamista ja kunnostusojituksen tarkoituksenmukaisuutta. Lisäksi tehtiin kokonaisarvio vesiensuojelun onnistumisesta suhteessa metsänhoitosuosituksiin asteikolla hyvä/metsänhoitosuosituksen mukainen, hyväksyty/huomautettavaa ja puutteellinen/korjattavaa.

Maastoarvioinneista laadittiin yhteenveto ja arvioinnissa ilmenneiden puutteiden perusteella esitettiin kehittämistarpeet vesiensuojelutoimenpiteiden suunnitteluun ja käytännön toteutukseen. Raportti viranomaiskäyttöön valmistui vuoden 2005 aikana. **Osio toteutettu, raportti valmistunut (2005)**

Haja-asutusalueen jätevesien käsittelytilanteen kartoitus Simojoen vesistöalueella:

Haja-asutusalueen jätevesien käsittelytilanteen kartoituksella selvitettiin Simojoen vesistö-alueella sijaitsevien yleiseen viemäriverkoston kuulumattomien talouksien jätevesien käsittelytilanne, koska käytössä olevista haja-asutuksen jätevesien käsittelymenetelmistä ei ole tarkkaa tietoa Simojoen vesistöalueella. Kaikkiaan viemäriverkoston ulkopuolisia talouksia Simojoen vesistöalueella on noin 1100.

Jätevesien käsittelytilanteen kartoitus suoritettiin haastattelututkimuksena, johon osallistuminen oli vapaaehtoista. Kartoituksessa asuinkiinteistöjen omistajilta kysyttiin asuinrakennuksen vedenhankintaan ja viemärointiin liittyviä asioita. Lisäksi maataloilta selvitettiin maito huoneiden pesuvesien käsittely. Haastattelun yhteydessä kysyttiin myös mielipidettä vesistön tilasta. Nyt tehdyn kartoituksen perusteella saatiin selville alueet, missä jätevesien käsittelyn tehostamistoimenpiteet ovat tarpeen.

Kartoitusmenetelmä perustui systemaattiseen otantaan. Otantaan päädyttiin, koska viemäriverkoston ulkopuolisia talouksia oli huomattavasti hankehakemuksessa esitettyä arviota enemmän. Otanta tehtiin vakituisten asuinkiinteistöjen koordinaattien perusteella. Otannan perusteella puolet vesistöalueen kotitalouksista (521) valittiin haastattelun piiriin.

Kiinteistön omistajien suhtautuminen haastatteluun oli hyvin myönteistä ja vastausprosentti oli korkea. Tavoitetuista talouksista (440 taloutta) 94,5 prosenttia osallistui haastatteluun. Ainoastaan 24 taloutta tavoitetuista talouksista kieltäytyi haastattelusta. Raportti selvityksestä on valmistunut.

Osio toteutettu, raportti valmistunut (2004)

Luonto- ja maaseutumatkailua palvelevan materiaalin tuottaminen:

Jokiretkeilyoppaaseen kootaan jo olemassa olevaa tietoa jokivarren/vesistöalueen luonnosta, suojelualueista, luonnon tarjoamista aktiviteeteista alueella (melonta, kalastus, retkeily), kulttuurista ja historiasta. Jokiretkeilyoppaaseen liitetään myös päivitetty koskiluokitus/-nuotitus ja melontareitiselostus. Myös olemassa olevat ja uudet rakennettavat taukopaikat päivitetään laadittavaan melontakarttaan. Jokiretkeilyopas valmistuu vuoden 2006 aikana.

Tiedottaminen:

Projektiesite, www-sivut, Suojavyöhykkeet vesiensuojelussa –opas Simojokivarren viljelijöille sekä kuva CD:t toteutettu. Projektista, sen etenemisestä sekä käynnistyvistä hankkeista on tiedotettu aktiivisesti niin paikallis- kuin maakuntalehdissä. Hanketta on esitelty useissa eri tilaisuuksissa ja tapahtumissa.

Yhteyshenkilö:

Vanhempi suunnittelija Suvi Nenonen

3.11. Lettorikon ja tikankontin suojele Pohjois-Suomessa - Protection of *Saxifraga hirculus* and *Cypripedium calceolus* in Northern Finland

Tausta:

Projektin aiheena on kahden uhanalaisen ja voimakkaasti taantuneen direktiivilajin suojele kolmen pohjoisen ympäristökeskuksen Natura-alueilla ja näiden lajien suojeleu tehostaminen myös talousmetsissä tiedotuksen ja koulutuksen keinoin.

Tavoitteet:

Tiedon kerääminen lajien suotuisan suojeleu tason arviointia varten, lajisuojeleu tehostaminen ja partnereiden välisen yhteistyön parantuminen.

Toimenpiteet:

Hankkeessa inventoidaan ja dokumentoidaan tiedossa olevat Natura-alueiden tikankontti- ja lettorikkoesiintymät. Myös esiintymien hoito- ja ennallistamistarpeet arvioidaan ja laaditaan ennallistamis- ja hoitosuunnitelmat priorisoiduille kohteille. Hankkeen aikana tehdään vesitalouden ennallistamista vähintään 20 esiintymällä niin että vaikutusalue on vähintään 200 ha. Vähintään 20 esiintymää hoidetaan raivaamalla varjostavaa kasvillisuutta (tikankontti) tai niittämällä (lettorikko). Ennallistamisiin ja hoitotoimiin liittyy seuranta.

Hankkeen aikana hankitaan valtiolle tai rauhoitetaan sopimuksin 120 tilaa, 2 236,40 ha. Maanhankintakohteet on valittu lajeille tärkeiltä Natura-alueilta. Lapista mukana ovat Tollovuoma, Serrijo-ki-Kätkävuoma ja Aatsinginhauta.

Hankkeen aikana suoritetaan metsänkäsittelykokeita, joiden kokemusten ja inventoinneissa kerätyn tiedon perusteella laaditaan metsänhoito-ohjeet talousmetsien tikankonttiesiintymien lähistölle. Koulutusta palvelemaan varustetaan opetuskäyttöön soveltuva luontopolku Etelä-Lappiin ja opastauluja Kuusamoon.

Tikankontista ja lettorikosta ja niiden suojeleusta valmistetaan esite lähinnä maanomistajien käyttöön. Metsänomistajille ja metsäammattilaisille järjestetään koulutustilaisuuksia ja retkeilyjä.

Lisäksi tehdään siemenpankkiselvitys yliopistollisena pro gradu-työnä.

Toteutusaika:

1.12.2000–30.5.2005

Budjetti ja rahoittajat:

Kokonaisbudjetti 1 900 380 euroa
50 % rahoituksesta Life-Luonto-rahastosta

Hankeorganisaatio:

Vetäjä on Metsähallituksen Perä-Pohjolan luontopalvelut. Kumppaneita ovat MH:n Pohjanmaan-Kainuun luontopalvelut, Metsätalous ja Laatumaa, Lapin ympäristökeskus, Kainuun ympäristökeskus ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus, Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun metsäkeskukset, Pohjois-Suomen ja Kainuun metsänhoitoyhdistysten liitot ja Oulangan biologinen asema. Lapin ympäristökeskus vastaa suurimmasta osasta (80 %) maanhankintaa. Metsähallituksen Laatumaa hoitaa maanvaihdot.

Nykytila:

Tikankontin ja lettorikon suojele Pohjois-Suomessa EU:n Life –projekti on päättynyt 30.5.2005. Projekti onnistui kiittävän hyvin pitkäkestoisena, laaja-alaisen pinta-alan ja runsaasti osapuolia käsittävänä projektina.

Hyviä saavutuksia oli paljon ja parasta antia ovat mm. Lettorikon ja Tikankontin tilaraportit, jotka ovat saaneet paljon tunnustusta. Myös tikankonttiesiintymien hoitokohteet (10 kohdetta talousmet-sissä), lettorikon hoitokohteet (10 raivattua ja niitettyä kohdetta pinta-alaltaan 5,5 ha) ja lettorik-kosoiden ennallistamiset toivat paljon uutta tietoa ja osaamista yleisestikin. Lisäksi perustettiin 50 tikankontin ja lettorikon seuranta-alaa, joista seuranta-aineisto on kerätty ja seurantasuunnitelma tulevaisuuteen on tehty.

Projektin aikana toteutettiin 2172 ha suojelu, josta 2088 ha hankittiin ostamalla tai vaihtamalla val-tiolle ja 84 ha suojeltiin rauhoitussopimuksilla yksityisenä suojelualueena. Maanhankintakohteilta löytyi runsaasti uusia lajiesiintymiä ja direktiiviluontotyyppejä. Maanhankinnasta muodostui arvioi-tu määrä kustannuksia 740 461 € eli 101 % suunnitellusta.

Projektin varsinaisia inventointikesiä olivat maastokaudet 2001-2003, jolloin saatiin läpikäytyä hankesuunnitelman mukaisesti lähes kaikki Natura 2000 –alueiden lettorikko- ja tikankonttiesiin-tymät. Kaikkiaan inventoitiin 465 lettorikon ja 632 tikankontin esiintymää, joista on tehty uhan-alaiskortti.

Hankkeessa on tehty hoitosuunnitelma kymmenelle lettorikkoa kasvavalle suolle, joista kahdeksalla niitettiin ja raivattiin vuosina 2002 ja 2003. Maastokaudella 2004 niitettiin kaksi jäljellä olevaa let-torikon hoitokohdetta.

Hankkeessa on kesän 2004 jälkeen niitetty ja raivattu yhteensä 5,5 ha lettorikkosoi-ja, joten lettori-kon hoidolle hankesuunnitelmassa asetettu viiden hehtaarin tavoitepinta-ala ylitettiin 9 %:lla. Hoito-töiden toteuttamiseen kului keskimäärin 35 henkilötyöpäivää hehtaaria kohden.

Tikankontin hoitokohteista viisi hakattiin maaliskuussa 2003 ja loput viisi hakattiin talvella 2004. Lisäksi Tikankontin metsänkäsittelykohteilla (hakattu 2001-2002) jatkettiin seuranta-

Life-hankkeessa tehtiin ojitetuilla soilla vesitalouden ennallistamisia yhteensä 167 hehtaarilla. Hankesuunnitelman 200 ha:n tavoitteesta jäätin 17 %. Lisäksi yksi Tikankontin ennallistamiskohde (14 ha) tehtiin yksityismaalla. Kuusamon hoito-, ennallistamis- ja metsänkäsittelykohteille suunni-telluista kuudesta kohdeopastetauluista saatiin neljä paikoilleen mastoon.

Yhteistyömuodoista voi mainita kaksi koulutuspäivää Lapin metsäkeskuksen toimihenkilöille. Poh-jois-Pohjanmaan metsäkeskuksen avainhenkilöiden kanssa Kuusamon ojitetuilla yksityismaan ti-kankontti- ja lettorikkokohteilla.

Yhteyshenkilö:

Ylitarkastaja Pekka Herva

3.12. Napapiirin retkeilyalueen niittykulttuuripolku

Tausta:

Hanke on EU:n LEADER+ varoin toteutettu Peräpohjolan kehitys –toimintaryhmän hanke, jonka kohteena ovat toiminta-alueen luonto- ja maaseutumatkailukohteet. Hankkeen tarkoituksena on hankealueen matkailun ja suoluonnon moninaiskäytön lisääminen vaarantamatta alueen luontoarvo-ja.

Hankekokonaisuus sisältää kaksi osahanketta; kussakin maassa toteutettavan kansallisen osahank-keen (Suomessa *Napapiirin retkeilyalueen niittykulttuuripolku –hanke*) ja yhteisen kansainvälisen verkottumis- ja tiedonvaihtohankkeen *Ihmiset ja suoalueiden perintö (Connecting People to their*

Peatland Heritage). Molemmissa osahankkeissa tehdään yhteistyötä kansainvälisten kumppaneiden, yrittäjien, kyläyhteisöjen ja asiantuntijaorganisaatioiden välillä.

Tavoitteet:

Perinteisen niittykulttuurin elvyttäminen ja tuotteistaminen paikallisia yrittäjiä hyödyttäväksi kesämatkailutuotteeksi.

Toimenpiteet:

Hankkeen toimesta rakennetaan niittykulttuuria esittelevän polku Napapiirin retkeilyalueelle vanhalle Kivalonaavan suoniitylle. Polun yhteyteen rakennetaan mm. niitypirtti, lato ja opastetauluja. Kohde on valmistuessaan ns. aktiivikohde, jossa luonnonheinää niitetään, kuivataan ja siirretään latoon tai suovaan. Niitypirtti toimii niitto- ja heinäkorjuuajan tukikohtana ja käyntikohteena. Niittykulttuurikohdetta voivat hyödyntää ohjelmalveluissaan alueella toimivat luontomatkailuyrittäjät. Kohteelle on vapaa pääsy.

Toteutusaika:

1.1.2005 – 31.12.2006

Budjetti ja rahoittajat:

Kokonaisbudjetti	58 000 euroa
Leader+ - rahastosta	29 000 euroa
Metsähallitus	7 250 euroa
Rovaniemen mlk	7 250 euroa
Yksityinen rahoitus	3 625 euroa
Luontaisuuritukset	10 875 euroa

Hankeorganisaatio:

Osahankkeen koordinoija on Metsähallitus. Hankekumppaneina ja asiantuntijaorganisaationa mukana ovat Vikajärven kyläyhdistys, paikallisia yrittäjiä sekä GTK ja Lapin ympäristökeskus.

Lapin ympäristökeskuksen osuus yhteishankkeessa sisältää toteutettavan niittykulttuuripolun ”vaikutusalueen” luontoselvityksen. Tehtävä selvitys tarjoaa perusteellista tietoa alueen luonnosta. Tuotettua tietoa voidaan käyttää paitsi kohteen opastetauluissa ja mahdollisissa esitteissä myös matkailuyrittäjien tuotekehittelyn tukena. Inventointitulosten koostamisen yhteydessä voidaan selvittää myös alueen luontotyyppien ja kasvillisuuden yhteyttä maa- ja kallioperään. Selvityksen pohjalta voidaan kohteelle laatia hoitosuunnitelma. Työ pohjautuu olemassa oleviin selvityksiin sekä maastossa tehtäviin lisäinventointeihin

Nykytila:

Lapin ympäristökeskus teki kesällä 2005 alueella luontokartoituksia. Kartoituksissa inventoitiin alueen linnustoa, putkilokasveja ja sammalista. Kartoitusten pohjalta on laadittu ”Kivalonaavan suoniityn luontoselvitys ja hoitosuunnitelma”. Kohdeopasteiden laatiminen on meneillään, Lapin ympäristökeskuksen osuus opasteiden laatimisessa jää pienemmäksi kuin suunniteltiin.

Yhteyshenkilö:

metsätalousinsinööri Jouni Rauhala

Outi Mähönen ym.
6.3.2006

ARKTISEN NEUVOSTON TYÖRYHMÄT

Arktisen neuvoston konkreettinen työ tehdään viidessä työryhmässä, joiden lisäksi neuvosto voi harkintansa mukaan perustaa hankkeita tai ohjelmia, kuten Arktisen neuvoston toimintaohjelma arktisen alueen saastumisen ehkäisemiseksi (Arctic Council Action Plan to Eliminate Pollution of the Arctic, ACAP).

Työryhmät toimivat pääosin ns. johtomaa-periaatteen mukaisesti, siten, että kaikki maat ovat velvolliset toimittamaan tiedot hankkeen tai raportoinnin johtomaaalle sekä osallistumaan hankkeen virkamies- ja asiantuntijakokouksiin. Hankkeet voivat olla yhteisesti rahoitettuja, mutta usein johtomaa kantaa suurimman vastuun myös rahoituksen järjestämisestä. Ympäristöohjelmien kokoukset järjestää ohjelman puheenjohtajamaa tai tilanteen mukaan sovittava isäntämaa.

1. Työryhmät

1.1 Arktisen ympäristön seuranta- ja arviointiohjelma, AMAP

(Arctic Monitoring and Assessment Programme)
Outi Mähönen, ympäristöministeriö

AMAPin tehtävänä on seurata ihmisen toiminnasta peräisin olevien saasteiden tasoa ja arvioida niiden vaikutuksia ympäristön kaikilla tasoilla, mukaan lukien ihminen. AMAP tuottaa ja kerää luotettavaa tutkimus- ja seurantatietoa, minkä se raportoi edelleen käytettäväksi Arktisen neuvoston päätöksenteossa.

Arviointiraporttien lisäksi AMAPin tuottamaa tietoa ja asiantuntijaverkostojen osaamista hyödynnetään lukuisissa kansallisissa ja kansainvälisissä hankkeissa. Yhteistyö muiden kansainvälisten toimijoiden (mm. UNEP, UN ECE, EU/EEA, WWF, World Water Forum, IASC) kanssa on merkittävää. Yhteistyö muiden Arktisen neuvoston työryhmien kanssa vaihtelee aiheittain. Yhteistyö CAFFin kanssa liittyy yhteisen biologisen seurantajärjestelmän kehittämiseen, ja yhteistyö EPPR:n kanssa radioaktiivisuuteen ja sen aiheuttaman riskin arviointiin. AMAP seuraa meriympäristön tilaa, mistä saatava tieto hyödyttää PAMEn valmisteleman Arktisen meristrategian (Arctic Marine Strategic Plan, AMSP) toteuttamista. ACAP perustuu AMAPin ensimmäisen raportoinnin (1997-98) tuloksiin ja hankeyhteistyö ACAPin kanssa on tiivistä.

AMAPin viimeisimmät arviointiraportit kattavat viisi teemaa:

- Human Health in the Arctic (2003);
- Influence of Global Change on Arctic Contaminant Pathways (2003);
- Persistent Organic Pollutants in the Arctic (2004);
- Radioactivity in the Arctic (2004);
- Heavy Metals in the Arctic (2005).

Seuraavat kaksi raporttia julkaistaan vuonna 2006. USAn ja Norjan johtamana valmistellaan arviointi Arktisen alueen öljyn- ja kaasuntuotannon ympäristövaikutuksista (Assessment of the Potential Impacts of Oil and Gas Activities in the Arctic), mukaan lukien sosio-ekonomiset vaikutukset. Suomi on johtomaa toisessa arvioinnissa liittyen ilmansuojeluun ja Arktisen alueen happamoitumiseen (Assessment of Acidifying Substances and Arctic Haze in the Arctic).

Kansainvälisen Polaarivuoden 2007-2008 valmisteluissa AMAP on painottanut pitkäaikaisen ympäristötilan seurannan merkittävyyttä. Hetkittäisten tutkimustulosten lisäksi tarvitaan pitkäaikaista seurantatietoa mahdollisen muutoksen suunnan selvittämiseksi. Seurantatieto on edellytys esim. ilmastonmuutoksen seurannassa tai kansainvälisten ympäristömyrkyjen päästöjä ja käyttöä rajoittavien sopimusten (UN ECE LRTAP Convention Protocols on POPs and Heavy Metals; UNEP Stockholm Convention) toteutumisen seurannassa. Suomen vahvuus pitkäaikaisessa ympäristöseurannassa perustuu sekä yliopistojen Lapissa si-

jaitsevien tutkimusasemien toimintaan että ympäristöviranomaisten ja valtion tutkimuslaitosten pitkäaikaisiin seurantoihin.

AMAP-ohjelman puheenjohtajana toimii USA ja varapuheenjohtajina Venäjä ja Norja. AMAPin pysyvä kansainvälinen sihteeristö sijaitsee Oslolla pääosin Norjan rahoittamana.

1.2 Arktisen kasvillisuuden ja eläimistön suojeluohjelma, CAFF

(Conservation of Arctic Flora and Fauna)

Esko Jaakkola, ympäristöministeriö

Ohjelman tehtävänä on edistää arktisen alueen eliölajien ja elinympäristöjen suojelua ja tehostaa lajeja ja niiden elinympäristöjä koskevaa tiedon vaihtoa ja tutkimusta sekä pyrkiä sisällyttämään arktinen luonnonsuojelu osaksi maailmanlaajuisista luonnonsuojelutyötä.

- työryhmän puheenjohtaja on Suomi (2004-2006) ja varapuheenjohtaja Grönlanti

- ohjelman pysyvä sihteeristö Akureyrissa, josta Islanti rahoittaa 50% ja jäsenmaat 50%.

CAFF-ohjelman työ pohjautuu pääasiallisesti arktisten ministerien vuonna 1998 vahvistamaan Arktisen biodiversiteetin strategiseen suunnitelmaan (Strategic Plan for the Conservation of Arctic Biological Diversity). Tämän suunnitelman puitteissa CAFFin toimet kohdistuvat:

- biologisen monimuotoisuuden seurantaan
- lajien, niiden perimän ja lajien elinympäristöjen suojeluun
- suojelualueiden perustamiseen
- suojeluun suojelualueiden ulkopuolella
- suojelun tavoitteiden sisällyttämiseen talouden sektoreihin tiedon lisäämisen kautta.

CAFFin merkittävä aikaansaannos oli vuonna 2001 julkistettu (johtomaana Suomi) ensimmäisen koko sirkumpolaarisen alueen kattava katsaus arktisesta luonnosta ja sen tilasta "Arctic Flora and Fauna: Status and Conservation". Raporttiin perustuvat suositukset "Arctic Flora and Fauna: Recommendations for Conservation" hyväksyttiin Arktisen neuvoston ministerikokouksessa, Inari 2002.

Tämän hetkisen CAFFin työohjelman tärkeimpänä yksittäisenä hankkeena on sirkumpolaarisen biodiversiteetin seurantajärjestelmän luominen (Circumpolar Biodiversity Monitoring Program, CBMP). Asiaa koskeva kehysasiakirja hyväksyttiin Arktisen neuvoston ministerikokouksessa 24.11.2004. CAFFin ehdottaman seurantajärjestelmän tarkoituksena on laaja-alaisesti vastata Arktisen neuvoston jäsenmaiden yhteisiin eläin- ja kasvilajiston, niiden elinympäristön ja ekosysteemien seurantavelvoitteisiin ja tiedon tarpeeseen näistä asioista tulivatpa ne CAFFin omasta työohjelmasta, tarpeesta koordinoida seurantaa esimerkiksi AMAPin kanssa, ACIAN kaltaisista Arktisen neuvoston hankkeista tai kansainvälisten sopimusten taholta. Seurannan organisointia varten luodaan asianmukaiset tiedonkäsittelyrakenteet sekä koko järjestelmän ohjausmekanismi. Seurantajärjestelmän käynnistämisen kannalta lähiajan tärkeä prioriteetti on yhteyksien luominen jo toimiviin yksittäisiin biodiversiteetin seurantajärjestelmiin Arktisella alueella sekä tämän huomioon ottaen asianmukaisen rahoituksen varmistaminen CAFFin seurantajärjestelmälle, jotta sen suunniteltu laaja-alaisuus toteutuu.

CAFF ja neuvoston jäsenmaat ovat osallistuneet merkittävällä työ- ja rahoituspanoksella UNEPin ja GEFin kanssa laajan Venäjän arktisen alueen biodiversiteetin suojelua ja kestäväää kehitystä koskevaan ECORA projektiin (An Integrated Ecosystem Management Approach to Conserve Biodiversity and Minimise Habitat Fragmentation in Three Selected Model Areas in Russian Arctic). Projekti on hyväksytty GEFin neuvostossa 2002 ja on nyt toimeenpanovaiheessa.

CAFFin toimesta on päivitetty Arktisen alueen suojelualuerokisteri ja tähän pohjautuva suojelualueverkoston puutteiden identifiointia jatketaan.

CAFFin puitteissa on myös valmistunut raportti Arktisten alkuperäiskansojen pyhistä paikoista, joilla on yhteys biodiversiteetin suojeluun sekä päivitetty raportti suojelun kannalta merkittävistä Arktista lintulajeista, jotka muuttavat alueen ulkopuolelle sekä useita selvityksiä Arktisen merilinnuston suojeluun liittyvistä ongelmista mm. sivusaaliiksi joutumisesta.

CAFF on lisäksi osallistunut aktiivisesti ACIA-raportin ja Arktisen meristrategian valmisteluun.

1.3 Arktisen meriympäristön suojeluohjelma, PAME

(Protection of the Arctic Marine Environment)

Maija Pietarinen, ympäristöministeriö

Ohjelman vastuulla on edistää arktisen merialueen suojelua suoraan toimenpideohjelmien avulla tai vaikuttamalla kansainvälisiin sopimuksiin. PAME on alueellinen arktinen ohjelma, joka osaltaan toteuttaa maailmanlaajuisista meriensuojeluohjelmaa, GPA:ta (Global Programme Action for the Protection of the Marine Environment from Land-based Activities)

PAMEn nykyinen puheenjohtaja on Tanska, ja pysyvä sihteeristö sijaitsee Akureyri'ssä CAFF-sihteeristön yhteydessä. Islanti rahoittaa pääosan sihteeristön toiminnasta ja jäsenmaat tukevat sihteeristöä vapaaehtoisin osuuksin.

PAME:n päätehtävä on vuonna 1998 valmistuneen alueellisen mertensuojeluohjelman (Regional Programme of Action for Protection of the Arctic Marine Environment from Land-based Activities, RPA) ensimmäisen vaiheen kiireellisimpien toimien toteuttaminen ja ohjelman edelleen kehittämisen relevanttien kansainvälisten sopimusten ja muiden ohjelmien kautta. Lisäksi PAME edistää Venäjän kansallisen arktisen meriensuojeluohjelman toteuttamista (Russian National Programme of Action - Arctic), mutta ei rahoita sitä, kuten ei ohjelmaan perustuvaa GEF (Global Environment Facility)-hanketta.

Arktisten alueiden meristrategia (Arctic Marine Strategic Plan, AMSP) hyväksyttiin Arktisen neuvoston ministerikokouksessa 2004 ja strategian on tarkoitus osaltaan suunnata myös muiden Arktisen neuvoston työryhmien työtä liittyen meriympäristön suojeluun ja käyttöön.

Öljyn- ja kaasunporauksen lisääntyminen ja toiminnan aloittaminen lähitulevaisuudessa uusilla alueilla arktisilla merillä on johtanut arktisia off-shore öljy- ja kaasutoimintoja käsittelevien ohjeiden uudistamiseen. Lisäksi on valmisteltu ohjeisto aluksesta toiseen tapahtuvasta öljynlastauksesta (Oil Transfer Guidelines); työ tehty Kanadan johdolla.

PAME arvioi myös, mitä mahdollisia ympäristönsuojelun lisätarpeita arktisen alueen vilkastuva laivaliikenne vaatii nyt ja tulevaisuudessa. Arctic Marine Shipping Assessment (AMSA)- työssä johtomaita ovat Kanada, USA ja Suomi. AMSAn perusteena on sekä ACIA-raportissa esitetyt tulokset mahdollisista muutoksista Arktisilla merialueilla että Arktiseen alueeseen kohdistuvat mahdolliset riskit taloudellisen, teknisen ja sosiaalisen kehityksen kasvun myötä. Lopullinen vaikutusten arviointiraportti valmistuu vuonna 2008 ja vuoden 2006 Arktisen neuvoston ministerikokoukselle esitellään ensimmäinen arvio merenkulun kasvusta ja sen aiheuttamista päästöistä ja riskeistä. Yhteistyö ja kommunikaatio myös alueen asukkaiden ja alkuperäiskansojen kanssa on tärkeä, joten hankkeelle perustetaan www-sivut ja suunnitteilla on erilaisia tilaisuuksia (interim stakeholder workshop, town hall meetings in northern communities).

1.4 Ympäristöonnettomuuksien torjunta arktisella alueella, EPPR

(Emergency Prevention, Preparedness and Response)

Timo Viitanen, sisäasiainministeriö, Miliza Malmelin, ympäristöministeriö

Ohjelman tavoitteena on suojella arktista ympäristöä niistä uhista ja vaikutuksista, jotka syntyvät mahdollisesti tahattomia päästöjä aiheuttavista toiminnoista. Ohjelma arvioi onnettomuusriskejä, esittää ennaltaehkäisytoimenpiteitä ja torjuntajärjestelyitä, sekä parantaa yhteistyön edellytyksiä onnettomuuksien torjunnassa.

Uusi puheenjohtaja on Venäjä, ja varapuheenjohtaja Suomi (Timo Viitanen) (25.11.2004 alkaen). Puheenjohtajamaan vastuulla on järjestää tarvitsemansa sihteeristöpalvelut.

EPPR-ohjelma on toistaiseksi käsitelty ympäristöonnettomuuksia. Vuoden 2004 Arktisen neuvoston ministerikokouksessa ministerit hyväksyivät kuitenkin laajennetun mandaatin, mikä tulee kattamaan myös luonnonmullistusten vaikutusten ennaltaehkäisyä, valmiutta ja torjuntaa. EPPRn historia painottuu öljy- ja kaasu- tuotantoon ja kuljetuksiin liittyviin riskeihin. Viime vuosina pääpaino on kuitenkin siirtynyt muiden vaarallisten aineiden, eli säteilevien aineiden ja kemikaalien riskienhallintaan. Miten luonnononnettomuuksiin aiotaan tarttua on vielä auki. Toistaiseksi on tehty ainoastaan kartoitus siitä millaisia ja miten paljon luonnonmullistuksia tapahtuu arktisella alueella.

Merkittävimpiä projekteja mitä EPPR on viime vuosina toteuttanut ovat mm.

- Arktinen opas, jossa on tietoa arktisen maitten hälytysjärjestelmistä, hälytysnumerot ja yhteistyöta-

- hot (päivitetään vuosittain),
- Arktisten toimintojen ympäristöriskien arviointi (raportti nro 2 ilmestyi 1998),
- Käsikirja öljytorjunnasta arktisilla vesillä (ilmestyi 1998),
- Arviointi kansainvälisten sopimusten riittävytydestä ja tehokkuudesta (valmistui syksyllä 2000),
- Sirkumpolaarinen kartta, joka esittää riskialttiita alueita ja resursseja öljyonnettomuuden sattuessa (valmistui keväällä 2002),
- Arktisen rannikon puhdistustekniikan manuaali (valmistui 2004).

1.5 Kestävän kehityksen työryhmä, SDWG

(Sustainable Development Working Group)

Tuire Nikulainen, ympäristöministeriö

Arktisen ympäristönsuojelustrategian (AEPS) laajentuminen kattamaan kaikki kestävän kehityksen ulottuvuudet on edennyt vaiheittain. Arktisen alueen kestävän kehityksen ja uusiutuvien luonnonvarojen käytön ohjelmatyö (Sustainable Development and Utilization, SDU) käynnistettiin vuonna 1993 yhtenä Arktisen ympäristönsuojelustrategian työryhmänä.

Ohjelma kuitenkin jäädytettiin vuonna 1996, kun kestävä kehitys omaksuttiin yhdessä ympäristönsuojelun kanssa perustetun Arktisen neuvoston keskeiseksi toimintakentäksi. Arktisen kestävän kehityksen ohjelman sisällöstä ei kuitenkaan päästy heti yksimielisyyteen. Vasta vuonna 1998 Iqaluitin ministerikokouksessa perustettiin neuvoston kestävän kehityksen ohjelma (SDP) ja kestävän kehityksen työryhmä (Sustainable Development Working Group, SDWG).

Arktisen neuvoston kestävän kehityksen ohjelma on käynnistynyt projektipohjalta. Jotta projekteille saataisiin niitä ohjaava poliittinen viitekehys, neuvoteltiin neuvostolle erityinen ohjelma-asiakirja, ns. Sustainable Development Framework Document, jossa neuvoston kestävän kehityksen ohjelmaa täsmennettiin. Viitekehys hyväksyttiin vuonna 2000 Barrow'n ministerikokouksessa.

Suomen puheenjohtajuuskauden Inarin ministerikokouksessa (2002) päätettiin käynnistää Arktisen neuvoston kestävän kehityksen ohjelman laadinta. SDAP:n (Sustainable Development Action Plan) aloitteentekijänä oli Venäjä, joka toimi myös ohjelman johtavana kirjoittajana. Suomi oli ohjelmaa valmistelevalle ydinryhmässä (task force). Ohjelma hyväksyttiin Reykjavikin ministerikokouksessa 2004, ja se on luonteeltaan "elävä asiakirja", jota päivitetään projektien osalta. Ohjelma pyrkii myöskin täsmentämään YK:n kestävän kehityksen toiminnan (Johannesburgin toimintaohjelma ja YK:n kestävän kehityksen toimikunnan työohjelma 2003-2017) yhteisesti kiinnostavat aihealueet.

Toinen SDWG:n kannalta perustava asiakirja, Arktinen inhimillisen kehityksen raportti (Arctic Human Development Report, AHDR), valmistui myös Islannin puheenjohtajuuskauden päättävään ministerikokoukseen. AHDR muodostaa keskeisen hankevalmistelua tukevan ja perustelevan tietolähteen. AHDR:ssä kuvataan arktisen alueen alkuperäiskansojen ja muiden asukkaiden elinoloja, elinkeinoja, terveystilannetta, väestökehitystä sekä yhdyskuntien elinkelpoisuutta. Kyseessä on ensimmäinen alueellinen Human Development Report (HDR/UNDP), josta tulee muodostumaan säännöllisesti päivitettävä (esim. nelivuotiskausittain) Arktisen neuvoston perusraportti.

SDWG on Kanadan johdolla koontanut raportin Arktisen neuvoston työryhmien toiminnasta niiden parhaita käytäntöjä vaikuttamisvalmiuksien vahvistamiseksi (Capacity Building – Best Practices). Raportti julkistettiin Reykjavikin ministerikokouksessa. Suomi rahoitti raportin laadinnan Kanadan kanssa.

Arktisen neuvoston kestävän kehityksen projektit ovat alkuvaiheessa keskittyneet erityisesti terveys- teemaan. Suomi on pyrkinyt USA:n kanssa organisoimaan useat terveysprojektit eräänlaiseksi klusteriksi. Klusterointi alkoi Suomen puheenjohtajuuskaudella ja tulee jatkumaan Suomen ja USAn yhteistyönä. Muita projektiteemoja ovat olleet lapsi- ja nuorisokysymykset, kestävän porotalouden projektit (Suomen ja Norjan johtamat, mutta erilliset), kestävä matkailu (Suomi), metsänrajametsien kestävä kehitys (Suomi) ja saamelaiten kalastusprojektit. Uusina teema-alueina ovat nousseet informaatio- ja kommunikaatioteknologia sekä tasa-arvo ja naisten asema luonnonvarojen hyödyntämisessä arktisella alueella.

Työryhmän puheenjohtajana toimii 2004-2006 Venäjä. SDWG:n toiminnan tehostumiseen ja vakiintumiseen on vaikuttanut työryhmän sihteeristön perustaminen Ottawaan (Luonnonvarainministeriön tiloissa). Kanada rahoittaa sihteeristöstä 50%. Suomi on osaltaan osallistunut. Sihteeristössä on toistaiseksi vain pääsihteerit

(Bernard Funston), mutta hän on laatinut SDWG:lle erittäin palvelukykyisen kotisivun (www.sdwg.org). Kotisivu tulee palvelemaan eri projektien yhteistyövälineenä.

2. Ilmaston muutoksen vaikutusten arviointi Arktisella alueella, ACIA

(Arctic Climate Impact Assessment)

Outi Mähönen, Outi Berghäll, ympäristöministeriö

ACIA on ollut laaja yhteistyöhanke, jonka Arktisen neuvoston puolelta ovat toteuttaneet AMAP ja CAFF. Hankkeen johtomaa on ollut USA, ja hankkeen johtoryhmään ja toteuttajiin on kuulunut myös Kansainvälinen Arktisen tieteen komitea (International Arctic Science Committee, IASC).

ACIAN tulokset julkistettiin 9. marraskuuta 2004 Reykjavikissa pidetyssä kansainvälisessä symposiumissa, ja Arktiselle neuvostolle tulokset esiteltiin neuvoston 4. ministerikokouksessa 24.11.2004.

ACIAN tieteellinen raportti (Arctic Climate Impact Assessment 2005) kattaa ilmaston, otsonikerroksen ja UV-säteilyn tähänastiset ja tulevaisuuden muutokset sekä näiden odotettavissa olevat vaikutukset biosfääriin ja terveyteen Arktisella alueella. Lisäksi raportissa on mukana ympäristömuutoksen sosioekonomiset ulottuvuudet. Tieteellisestä raportista toimitettu yhteenvetoraportti (Impacts of a Warming Arctic 2004) on tarkoitettu poliittisen päätöksenteon ja laajemman lukijakunnan käyttöön.

Suomen osuus tieteellisestä raportista on ollut tähänastisten ilmaston, otsonin ja UV-säteilyn muutoksia koskevien lukujen kirjoittamistyön johto. Lisäksi suomalaisia asiantuntijoita on osallistunut Lapin kannalta tärkeiden teemojen, kuten vedet, metsät, porot, kirjoittamiseen.

3. Arktisen neuvoston toimenpideohjelma alueen saastumisen ehkäisemiseksi, ACAP (Arctic Council Action Plan to Eliminate Pollution of the Arctic)

Esko Seppälä, ympäristöministeriö

ACAP on Arktisen neuvoston toimenpideohjelma Arktisen alueen saastumisen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. ACAP edistää maiden kansallisia ja kansainvälisiä toimia ja toimii ministerikokousten tekemien päätösten toteutumisen seurantavälineenä. Ohjelma sisältää sekä strategiaosan että hanke-osan.

ACAP perustuu AMAP-ohjelman ympäristön tilan arviointiraporttien tuloksiin ja niiden perusteella annettuihin suosituksiin tarvittavista toimenpiteistä. Keskeisimmiksi aihealueiksi on valittu:

- pysyvät orgaaniset ympäristömyrkyt (Persistent Organic Pollutants, POPs)
- raskasmetallit, erityisesti elohopea (Hg)
- radioaktiivisuus
- yläotsonikerroksen ohentuminen.

Näiden teemojen lisäksi bromatut palonestoaineet on otettu mukaan sovittujen yhteishankkeiden listalle.

ACAP-hankkeisiin etsitään kansallisia tai kansainvälisiä hankkeita, jotka jaetaan ryhmiin niiden tärkeyden ja toteuttamiskelpoisuuden perusteella. Kaikkien hankkeiden tavoitteena ei ole olla "Arktisen neuvoston omia hankkeita", vaan hankelistauksen eräs tarkoitus on välttää päällekkäisyyttä muiden kansainvälisten toimijoiden kanssa. Ohjelmaa valmistelee ja hankkeita koordinoi USA:n vetämä johtoryhmä (ad hoc steering committee, SC).

Suomi on mukana PCB:n leviämisen estämiseen ja korvaavien aineiden käytön edistämiseen sekä käytöstä poistettujen torjunta-aineiden käsittelemiseen tähtäävissä hankkeissa Venäjällä. Tanskan johdolla on selvitetty kaikkia arktisia maita koskeva hanke ilmakehän kautta kulkeutuvien elohopeapäästöjen vähentämiseksi. Ruotsi on johtanut hanketta dioksiinien ja furaanien päästöjen vähentämiseksi Venäjällä. Suomesta hankkeita käynnistämässä ovat olleet Suomen ympäristökeskuksen asiantuntijat. Suomi on myös rahoittanut esitemateriaalin valmistamista arktista luontoa saastuttavista raskasmetalleista ja radionuklideista.

Lisätietoja Arktisen neuvoston toiminnasta löytyy Internet-sivujen kautta osoitteesta:
<http://www.arctic-council.org>

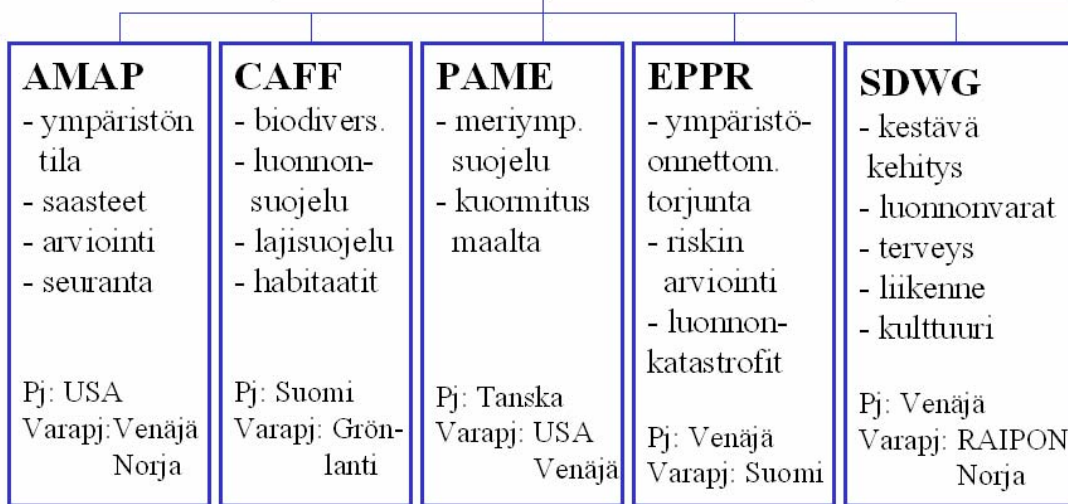
Arktinen neuvosto

(Ulkoministerikokous)

ACAP

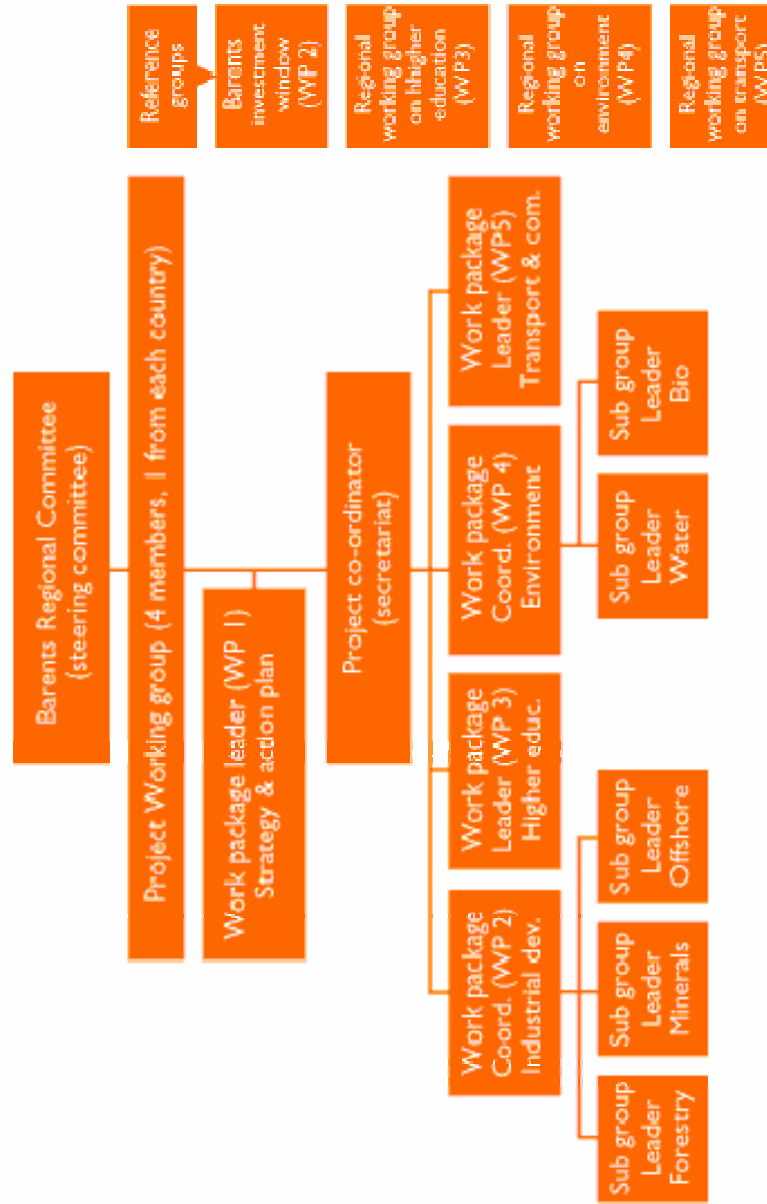
- hankkeet
- pj. USA

Senior Arctic Officials (SAOs)

Arktisen neuvoston rakenne (24.11.2004)

Project organisation Barents 2010

Yhteenveto Keski-Lapin linnustollisesti arvokkaiden aapasoiden suojeleminen ja käyttö hankkeen toteutumisesta
- Projektin toimenpiteet, tavoitteet ja tulosten toteutuminen

Toimenpide	Tavoite hakemuksessa	Esitys lisälausekkeeksi 30.6.2005	Toteutuminen
A.1 Ilmakuvaus	Hankitaan ilmakuvat hankealueista	-	Hankittu digitaaliset ilmakuvat kaikista hankealueista (52 kpl).
A.2 Kuvioittainen metsäinventointi ja arvionlaskenta	Inventoidaan noin 1 000 hehtaaria. Tehdään tarvittavat arvionmääritykset maanhankintaneuvottelujen pohjaksi	-	Kuvioittaista metsäinventointia tehtiin hankkeen aikana yhteensä 1 903 hehtaarella. Laadittiin arviokirjat 123 tilan osalta.
A.3, B.1 Maanhankintaneuvottelut ja maanhankinta/yksityismaiden suojeleminen <ul style="list-style-type: none"> • kaupat • vaihdot • rauhoitussopimukset • lunastukset 	Maanhankinta 6 258 ha, 122 tilaa <ul style="list-style-type: none"> • kaupat 4 440 ha (71 %) • vaihdot 1 312 ha (21%) • rauhoitussopimukset 193 ha (3%) • lunastukset 313 ha (5%) 	Maanhankinta 6 300 ha, 122 tilaa <ul style="list-style-type: none"> • kaupat 3 417 ha (54 %) • vaihdot 1 996 ha (32%) • rauhoitussopimukset 654 ha (10%) • lunastukset 233 ha (4%) 	Maanhankinta 6 546,37 ha, 123 tilaa <ul style="list-style-type: none"> • kaupat 3 323,13 ha (50,8 %) • vaihdot 2 093,18 ha (32,0 %) • rauhoitussopimukset 671,9 ha (10,3%) • lunastukset 232,56 ha (3,6%) • vuokraus 225,6 (3,4 %)
A.4 Hoito- ja käyttösuunnitelmat	5 kpl <ul style="list-style-type: none"> • Teuravuoma - Kivijärvenvuoma (5 788 ha) • Näätävuoma-Sotkavuoma (10 675 ha) • Viiankiaapa (6 595 ha) • Luiron suot (12 345 ha) • Joutsenaapa-Kaita-aapa (12 785 ha) <p>Ympäristöministeriö vahvistaa suunnitelmat</p>	-	5 kpl <ul style="list-style-type: none"> • Teuravuoma - Kivijärvenvuoma (5 693,3 ha) • Näätävuoma-Sotkavuoma (10 675 ha) • Viiankiaapa (6 360,1 ha) • Luiron suot (12 019,3 ha) • Joutsenaapa-Kaita-aapa (12 785 ha) <p>Ympäristöministeriö vahvisti suunnitelmat 20.9.2005</p> <p>Laaditut ja vahvistetut hoito- ja käyttösuunnitelmat eivät koske rauhoitussopimusalueita (yhteensä 671,9 hehtaaria), eivätkä vuokrausalueita (225,60 ha), joiden maanomistus säilyy ennallaan, eivätkä Luiron soiden ja Viiankiaavan alueella vielä toteuttamatta jääneitä yksityismaita (222,3 ha)</p> <p>Hoito- ja käyttösuunnitelmat kattavat siten 98 % kohdealueiden yhteispinta-alasta.</p>
A.4 Palvelurakennesuunnitelmat	Laaditaan 3 kpl palvelurakennesuunnitelmia seuraaville alueille: <ul style="list-style-type: none"> • Teuravuoma - Kivijärvenvuoma • Viiankiaapa • Luiron suot 	-	Palvelurakennesuunnitelmat valmistuivat 2001 seuraaville alueille: <ul style="list-style-type: none"> • Teuravuoma - Kivijärvenvuoma • Viiankiaapa • Luiron suot
A.5 Soiden ennallistamissuunnitelma	Soiden ennallistamissuunnitelma Teuravuoma - Kivijärvenvuomalle 80 hehtaarin alueelle	-	Suunnitelma valmistui 2001 ja vahvistettiin Metsähallituksessa 2004. Suunnitelma kattaa 80 hehtaarin alueen.

IA.4 Hoito- ja käyttösuunnitelmien toimeenpano	Hyväksytyt erillissuunnitelmien osalta hankkeen aikana toimeenpannaan: <ul style="list-style-type: none"> • palvelurakennesuunnitelmat • ennallistamissuunnitelmat 	-	Hyväksytyt erillissuunnitelmien osalta hankkeen aikana toimeenpantu: <ul style="list-style-type: none"> • palvelurakennesuunnitelmat (3kpl) • ennallistamissuunnitelmat (80 ha) • luonnonhoitosuunnitelmat (14,5 ha)
C.1 Soiden ennallistaminen	Teuravuoma - Kivijärvenvuoman alueella 80 ha	-	Teuravuoma - Kivijärvenvuoman alueella ennallistettu aapasuota 80 ha kesällä 2004
C.2 Metsien ennallistaminen	Luiron soiden alueella toteutetaan metsätaloudellisesti käsiteltävien alueiden ennallistamista luonnon sukcession käynnistämiseksi (10 ha)	-	Luiron soiden alueella ennallistettu noin 9,5 ha metsää polttamalla kesällä 2005.
D.1 Luhtaniittyjen niittäminen	Teuravuoma - Kivijärvenvuoman, Viiankiaavan ja Joutsenaapa-Kaita-aavan alueella yhteensä 15 hehtaaria.	-	Luhtaniittyjen niitto toteutettu: <ul style="list-style-type: none"> • Teuravuoma - Kivijärvenvuoma (1 ha) • Näätävuoma-Sotkavuoma (10 ha) • Viiankiaapa (3 ha) • Joutsenaapa-Kaita-aapa (0,7 ha) Yhteensä 14,7 hehtaaria.
E.1,E.2,E.3,E.4 Tiedottaminen <ul style="list-style-type: none"> • lehtiartikkelit • tiedotustilaisuudet • www-sivut • esitteet ja muu tiedotusmateriaali 	<ul style="list-style-type: none"> • lehtiartikkeleita • tiedotustilaisuuksia • workshop • projektiesite (2 500 kpl painos) • alue-esitteet (1 000 kpl painos) • opasvihkonen (300 kpl painos) • luontoraportti • www-sivut • kuva-CD 	-	<ul style="list-style-type: none"> • lehtiartikkeleita 90 kpl • tv-haastatteluja 1 kpl • radio-haastatteluja 1 kpl • 1 – 4 tiedotustilaisuutta/alue, yhteensä 15 tilaisuutta • Hankesuunnitelman mukainen workshop: " Suistanable Ecotourism – Integration of Conservation and Usage in Natura 2000 Areas" järjestettiin 18. – 20.9.2002 Kolarin Ylläsjärvellä. • projektiesite (2 500 kpl painos) • alue-esite/opasvihkonen (800 kpl painos) • luontoraportti • www-sivut • kuva-CD • valokuvanäyttely 5 paikassa • Green Week- tapahtuma 2002 • Green Days- tapahtuma Kolarissa 2002 • esillä eri tapahtumissa • maasto-opasteiden sisältö • postikorttisarja

Lapin ympäristökeskuksen EU-osarahoitteiset avustushankkeet 2000 - 2005

Liite 4

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelma:

T: tietoyhteiskunta, E: elämystuotanto, H: hyvinvointi, L: luonnonvarat, P-O: pohjoiset olosuhteet, LPO: Lapin puuohjelma, P: polis, K:koulutus, S: syrjäytymisen ehkäiseminen, M: muu, Y:yritystuki

Hankkeen nimi	Hakija	Rah. virano	tpk	Painoala	Kok.kust. (€)	EU (€)	Valtio (€)	Kunta (€)	Muu julkinen (€)	Yksityinen (€)	Maant. kohdentuminen
Kemijoen ranta-alueiden moninaiskäytön kehittäminen	Rovaniemen kaupunki	YM	1.2	E,H	124 627	34 563	22 789	11 773		55 502	Rovaniemi
Saariselän maankäytönohjaus 1 Inari	Inarin kunta	YM	2.7	E,H	67 276	33 638	13 455	20 183			Inari
Saariselän maankäytönohjaus 2 Sodankylä	Sodankylän kunta	YM	2.7	E,H	21 024	10 512	4 205	6 307			Sodankylä
Rautiosaaren vesihuolto	Rovaniemen mlk	MMM	2.7	H	196 612	68 789	68 789	59 034			Rovaniemen mlk
Lapin sapluuna	Lapin maaseutukeskus	YM	2.7	E	66 687	29 342	14 471	3 364	12 782	6 728	Lapin lääni
Simoniemen - Simonkylän maankäytön ohjaus	Simon kunta	YM	2.7	E	117 731	58 866	23 546	35 319			Simo
Tornionjoen kylä- ja ranta-alueiden maankäytön ohjaus Pellon kunnan alueella	Pellon kunta	YM	2.7	E	100 913	50 456	20 183	30 274			Pello
Vanhan terveysaseman peruskorjaus	Utsjoen kunta	YM	2.7	E	100 912	50 456	25 228	25 228			Utsjoki
Säipän talon entisöivä korjaus	Tornion kaupunki	YM	1.2	H	503 723	251 861	100 745	151 117			Tornio
Inari - Lapin jätehuollon pilottikunta	Inarin kunta	YM	2.7	H	425 030	127 530	84 950	212 550			Inari

Lapin ympäristökeskuksen EU-osarahoitteiset avustushankkeet 2000 - 2005

Liite 4

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelma:

T: tietoyhteiskunta, E: elämäntuotanto, H: hyvinvointi, L: luonnonvarat, P-O: pohjoiset olosuhteet, LPO: Lapin puuohjelma, P: polis, K:koulutus, S: syrjäytymisen ehkäiseminen, M: muu, Y:yritystuki

Hankkeen nimi	Hakija	Rah. virano	tpk	Painoala	Kok.kust. (€)	EU (€)	Valtio (€)	Kunta (€)	Muu julkinen (€)	Yksityinen (€)	Maant. kohdentuminen
Kemijärven keskustaajaman kaupunkiympäristön parantaminen	Kemijärven kaupunki	YM	1.2.	H	122 000	61 000	36 000	25 000			Kemijärvi
Sallan kunna jätevesipuhdistamon rakentaminen	Sallan kunta	YM osuus	1.2.	H	1 387 100	102 945	174 475	416 130	HUOM! Ed. luvut YM osuus, hanketta rahoittaa myös SM		Salla
Wanhan sataman kunnostus ja toimintaympäristön parantaminen	Kemin kaupunki	YM	1.2	E	109 322	25 228	42 047	42 047			Kemi
Kitka-projekti	Posion kunta	YM	2.7.	H	200 000	100 000	40 000	60 000			Posio
Simojoen kalastuspaikkojen ja kanoottireittien kartoitusprojekti	Simon kunta	YM	2.7.	E	23 400	11 600	5 900	5 900			Simo, Ranua
Veturi-projekti	Muonion kunta	YM	2.7	H	200 000	40 000	100 000	60 000			Muonio
Kaarlonkeskus -projekti	Kemijärvi	YM	1.2	H	513 921	154 176	102 785	256 960			Kemijärvi
Teno -projekti	Utsjoen kunta	YM	2.7.	H	596 000	298 000	178 800	119 200			Utsjoki
Ranuan -ympäristöreitit	Ranuan kunta	YM	1.2	H	124 500	37 000	25 000	62 500			Ranua
Säipän talon entisöivä peruskorjaus, jotkohakemus	Tornio	YM	1.2	H	59 720	20 902	20 902	17 916			Tornio
Rautiosaaren vesihuolto vaihe II	Roi mlk	MMM	2.7	H	183 000	60 000	68 000	55 000			Roi mlk
Ranuan ympäristöreitit, lisärahoitus	Ranuan kunta	YM	2.7	E	68 500	17 250	17 000	34 250			Ranua
Ylläksen kalaparatiisihanke	Kolarin kunta	YM	1.2	E	349 605	139 900	104 705	70 000		35 000	Kolari
Lapin jätehuollon kehittämishanke	Inarin kunta	YM	2.7	H	91 700	27 850	18 000	45 850			Inari, Kittilä, Skylä, Kjärvi
Hahtisaaren rantapuiston kehittäminen	Kemin kaupunki	YM	1.2	E	646 000	216 000	107 000	323 000			Kemi

Lapin ympäristökeskuksen EU-osarahoitteiset avustushankkeet 2000 - 2005

Liite 4

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelma:

T: tietoyhteiskunta, E: elämystuotanto, H: hyvinvointi, L: luonnonvarat, P-O: pohjoiset olosuhteet, LPO: Lapin puuohjelma, P: polis, K:koulutus, S: syrjäytymisen ehkäiseminen, M: muu, Y:yritystuki

Hankkeen nimi	Hakija	Rah. virano	tpk	Painoala	Kok.kust. (€)	EU (€)	Valtio (€)	Kunta (€)	Muu julkinen (€)	Yksityinen (€)	Maant. kohdentuminen
Levin ympäristön ja matkailumaiseman kehittäminen	Kittilän kunta	YM	2.7	E	400 000	160 000	120 000	120 000			Kittilä
Utsjoen kirkonkylän jätevedenpuhdistamo	Utsjoen kunta	YM	2.7	H	800 000	250 000	200 000	250 000	100 000		Utsjoki
Ylläksen yleiskaavan uudistaminen	Kolarin kunta	YM	1.2	H	150 000	60 000	45 000	45 000			Kolari

Yhteensä:

7 749 303 2 246 003 1 783 975 2 563 902 112 782 97 230

Interreg III A Pohjoinen:

Hankkeen nimi	Hakija	Rah. virano	tpk	Kok.kust. (€)	EU tukikelpoiset Kok.kust. (€)	EU (€)	Valtio (Suomi) (€)	Valtio (Ruotsi) (€)	Kunta (Suomi, Ruotsi) (€)	Muu julkinen (€)	Yksityinen (€)
Tenojoen moninaiskäyttösuunnitelman uusiminen - Tenojokilaakson kuntien rajayhteistyö	Utsjoen kunta	YM	2.2	347 250	175 813	105 488	55 325	0	15 000		
Meän väylä - Älvslandet	Kolarin kunta	YM	2.2	330 000	330 000	198 000	26 000	26 000	80 000		
Jokihelmisimpukan esiintyminen ja populaatioiden tila Pohjoiskalotin koillisosassa	Metsähallitus, Ylä-Lapin luonnonhoitoalue, luontopalvelut	YM	4.2	430 590	253 550	147 000	62 000	0		36 000	8 550
Referensförhållanden i sjöar och vattendrag i Torne älvdal..	Norrbottnen lh	YM	2.1	247 360	247 360	148 416	49 472	49 472	0	0	0
Inari-Pasvik alueen luonnonsuojelun ja kestävän luontomatkailun edistäminen	Metsähallitus, Lapin luontopalvelut	YM	4.2	605 116	285 534	167 320	108 214	0	10 000		
Karesuvannon ja Karesuandon vesihuollon yhdistäminen	Enontekiön kunta	YM	2.2	1 163 000	1 163 000	465 200	395 420	0	302 380		
Yhteensä:				3 123 316	2 455 257	1 231 424	696 431	75 472	407 380	36 000	8 550